

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**GENÇ DİNLEYİCİLERİN GELENEKSEL TÜRK
MÜZİĞİNE YÖNELİK DÜŞÜNCELERİ
“MALATYA İLİ ÖRNEĞİ”**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Ünal İMİK

HAZIRLAYAN
Hüseyin GÖÇER

MALATYA 2018

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**GENÇ DİNLEYİCİLERİN GELENEKSEL TÜRK
MÜZİĞİNE YÖNELİK DÜŞÜNCELERİ
“MALATYA İLİ ÖRNEĞİ”**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Hüseyin GÖÇER

Danışman
Doç. Dr. Ünal İMİK

MALATYA - 2018

KABUL VE ONAY

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GENÇ DİNLEYİCİLERİN GELENEKSEL TÜRK
MÜZİĞİNE YÖNELİK DÜŞÜNCELERİ “MALATYA
İLİ ÖRNEĞİ”

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. ÜNAL İMİK

HAZIRLAYAN
HÜSEYİN GÖÇER

Jürimiz 28/08/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda bu yüksek lisans tezini (oybirliği) ile başarılı bulunarak Türk Müziği Anabilim, Türk Müziği Bilim dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyelerinin Unvan Ad Soyadı

İmzası

1. Doç. Dr. Ünal İMİK (Danışman).....
2. Doç. Dr. Barış TOPTAŞ.....
3. Dr. Öğretim Üyesi Betül KARAGÖZ.....

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih vesayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Unvan Ad Soyadı
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın gerçekleşmesine yön veren ve her aşamasında desteğini esirgemeyen tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Ünal İMİK'e, Sayın Dr. Sinan HAŞHAŞ'a teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

GENÇ DİNLEYİCİLERİN GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİNE YÖNELİK DÜŞÜNCELERİ “MALATYA İLİ ÖRNEĞİ”

Müzik, dinleyenin kendini bulduğu, icra edenin de kendini yansıttığı, dini, dili, yaşayışı, kültürü farklı olsa da toplumları bir arada tutmayı başaran etkili bir sanat dalıdır. Gençlerin kimliklerinin ve kültürel değerlerinin oluşumunda önemli rolü olan müzik, bir taraftan gelişen kültürel yapıdan etkilenerek gelişmekte, diğer taraftan ortaya konulan yeni eserlerle kültüre yön verici bir etki göstermektedir. Bireyin yaşı veya toplumsal statüsü ne olursa olsun müzik beğenisinin oluşumunda sosyo-kültürel değerlerin yanı sıra, bireysel özelliklerin de etkisi görülmektedir.

Genç dinleyicilerin Geleneksel Türk Müziğine yönelik düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmanın örneklemini Malatya'nın farklı sosyo-kültürel ve ekonomik yaşam bölgelerinden random (rasgele) seçilmiş 600 genç bireydir. Araştırmadan elde edilen veriler kolay ifade edilmesini sağlamak amacıyla frekans ve yüzdelerle ifade edilebilen değerlere dönüştürülmüştür. Araştırma sonucunda, gençlerin Geleneksel Türk Müziğine yönelik yeterli teorik ve pratik bilgiye sahip olmadığı, Geleneksel Türk Müziği çalgılarını yeterince tanınmadığı ve ilgi duymadığı, bireysel müzik beğenilerinin oluşumunda aile bireylerinin yönlendirmelerinin oldukça etkisiz kalabildiği, gençlerin müzik kültürü kazanmak amacıyla olmasa da eğlenmek amacıyla Geleneksel Türk Müziği türlerini az da olsa tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Geleneksel Türk Müziği, Müzik Tercihi, Kültür

ABSTRACT

THE THOUGHTS OF YOUNG AUDIENCE ABOUT TRADITIONAL TURKISH MUSIC; “MALATYA PROVINCE EXAMPLE”

Music is an effective art form that the audience finds themselves, the performers reflects themselves and that succeeds in keeping the societies together even if their religions, languages, lives and cultures are different. The music, which plays an important role in the formation of the identities and cultural values of young people, is influenced by the cultural structure developed from one side and has a cultural and directive effect with new works revealed from the other side. Regardless of the age or social status of the individual, the formation of music tastes is influenced by socio-cultural values as well as individual characteristics.

The sample of this research aimed at determining the thoughts of young audience about Traditional Turkish Music is 600 young people randomly selected from different socio-cultural and economic life spots of Malatya. The data obtained from the study were converted into values that can be expressed in frequency and percentage figures in order to make it easy to express. As a result of the research, it is determined that young people do not have enough theoretical and practical knowledge about traditional Turkish music, traditional Turkish music instruments are not well recognized and interested, the orientations of family members are very ineffective in the formation of individual music tastes, and that young people prefer the Traditional Turkish Music types to enjoy music even if they are not for the purpose of gaining musical culture.

Keywords: Music, Traditional Turkish Music, Music Preference, Culture

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
ONAY SAYFASI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
BÖLÜM I.....	1
1. GİRİŞ	1
1.1. İnsan Hayatında Müzik	1
1.2. Kültür ve Müzik	5
1.2.1. Kültür Kavramı	6
1.2.2. Müzik Kavramı	10
1.2.3. Kültür ve Müzik İlişkisi	12
1.3. Gençlik ve Müzik	15
1.3.1. Genç Kimdir?	17
1.3.2. Gençlik ve Müzik İle İlişkileri	20
1.4. Geleneksel Türk Müziği.....	25
1.4.1. Geleneksel Türk Sanat Müziği.....	27
1.4.2. Geleneksel Türk Halk Müziği.....	30
1.5. Genç Dinleyicilerin Geleneksel Türk Müziğine Bakışı	33
1.6. Problem Durumu	35
1.7. Problem Cümlesi.....	35
1.8. Alt Problemleri.....	36
1.9. Araştırmanın Amacı	37
1.10. Araştırmanın Önemi.....	37
1.11. Sayıtlar	37
1.12. İlgili Araştırmalar	37
BÖLÜM II	42
2. YÖNTEM	42
2.1. Araştırmanın Modeli	42
2.2. Evren ve Örneklem	42
2.3. Sınırlılıklar	42

2.4. Verilerin Toplanması	42
2.5. Verilerin Analizi.....	43
BÖLÜM III.....	44
3. BULGULAR VE YORUM	44
3.1. Demografik Bulgular	44
3.2. Genç Dinleyicilerin Türk Müziği Hakkındaki Düşüncelerine Yönelik Bulgular	46
3.2.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	46
3.2.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	47
3.2.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	49
3.2.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	50
3.2.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	51
3.2.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	52
3.2.7. Yedinci Alt Problem Yönelik Bulgu ve Yorumlar	53
3.2.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	54
3.2.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar.....	56
3.2.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar.....	57
BÖLÜM IV	59
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	59
4.1. Sonuçlar.....	59
4.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	59
4.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	59
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	59
4.1.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	60
4.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	60
4.1.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	60
4.1.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	61
4.1.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	61
4.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	61
4.1.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	61
4.2. Öneriler	62
KAYNAKLAR	64
EKLER.....	70
EK 1. Anket Formu	70

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Örnekleme gurubunu oluşturan bireylerin yaşlarına göre dağılımı	44
Tablo 2: Örnekleme gurubunu oluşturan bireylerin cinsiyetlerine göre dağılımı	44
Tablo 3: Örnekleme gurubunu oluşturan bireylerin eğitim durumuna göre dağılımı	45
Tablo 4: Örnekleme gurubunu oluşturan bireylerin ailelerinin ortalama aylık gelir durumuna göre dağılımı.....	45
Tablo 5: Örnekleme gurubunu oluşturan bireylerin eğitim aldığı okul türüne göre dağılımı	46
Tablo 6: “Aile bireylerinizin “Türk müziği dinleme tercihi” hangi orandadır?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	46
Tablo 7: “Türk müziği dinlemeniz konusunda ailenizin yönlendirmesi var mı?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	47
Tablo 8: “Dinlediğiniz müzik çeşitlerini seçerken en çok neye dikkat edersiniz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	47
Tablo 9: “Ailenizde gün içerisinde müzik dinleme alışkanlığı hangi orandadır?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	48
Tablo 10: “Aile bireyleriniz müzik sanatı (çalma-söyleme-dinleme) ile ne derece ilgilenmektedir?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	49
Tablo 11: “Müzik dinleme aracı olarak hangisini daha çok tercih edersiniz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	49
Tablo 12: “Müziksel beğeninizin oluşmasında sizi en çok kimin etkilediğine inanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	50
Tablo 13: “Müzik dinleme amacınız nedir?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	50
Tablo 14: “Televizyon ve radyo gibi kitle iletişim araçları müziksel beğeninize ne oranda etki ediyor?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	51
Tablo 15: “Günlük hayatınızda konser ya da benzeri müziksel faaliyetlere katılmak için zaman ayırıyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	52
Tablo 16: “Türk müziği hakkında ne derece bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	52
Tablo 17: “Geleneksel Türk Müziği seslendiren ve ismini hatırladığınız kaç yorumcu var?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	53
Tablo 18: “Günlük müzik dinleme süresinde Türk müziğine ne oranda yer verirsiniz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	53
Tablo 19: “Geleneksel Türk Müziği Hakkında Aşağıdakilerden Hangi Size Uyuyor?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	54
Tablo 20: “Türk Müziği Çalgılarını Ne Derece Tanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	54
Tablo 21: “Teoman’ın Seslendirdiği Yıldızların Altında Örneği Gibi Geleneksel Türk Müziği Şarkılarının Popüler Sanatçılar Tarafından Seslendirilmesini Ne Derece Olumlu Buluyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	55

Tablo 22: “Aşağıdaki Geleneksel Türk Müziği türlerinden en çok hangisini tercih edersiniz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	56
Tablo 23: “Müzik dersi müfredatında öğrencilere sunulan Geleneksel Türk Müziği içeriğini ne derece yeterli buluyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	56
Tablo 24: “Türk müziğini en çok nerede duyuyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı	57
Tablo 25: “Örnekleme grubunun tercih edilen müzik türlerine göre dağılımları”	57

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. İnsan Hayatında Müzik

Geçmişten günümüze insan hayatında çok önemli görülen birçok kavram mevcuttur. “Ses” kavramı da bunların başında gelmektedir. Özellikle hayatımızda önemli bir yeri olan müzik sanatının var olmasında en önemli unsur olarak görülebilecek olan “ses” kavramı, aynı zamanda iletişim kurma, duygu aktarımı vb. daha birçok yaşamsal faaliyetimizde de oldukça hayati bir rol üstlenmektedir. Ses kavramı hakkında yapılmış birçok araştırma ve bu araştırma ve incelemelere dayalı tanımlar da mevcuttur.

Koç’a göre, canlıların iletişim aracı olan ses, aralarında uyum bulunan titreşimler olarak tanımlanmaktadır. Ses kavramı daha geniş olarak tanımlanırsa, canlı ve cansız sistemlerin çıkardıkları bütün sesleri bu tanımın kapsamına dâhil etmek gerekmektedir. İnsanın çıkardığı sesler, kuş cıvıltıları, rüzgâr sesi, kıyıya vuran dalganın sesi gibi hayatın akışı içerisinde ortaya çıkan ve bir ritim, ahenk ve tempo içeren sesler adeta doğanın kendiliğinden oluşturduğu bir melodi gibidir (Koç vd. 2016: 52). Bu açıdan bakıldığında ses ve melodinin daha genel anlatımla müziğin, doğanın var olmasıyla birlikte var olduğunu söylemek mümkündür. Doğada bulunan her canlı ve cansız varlık çıkardığı seslerle doğal ahengin bir parçası olmuşlar ve müziğin temelini oluşturduklarını söylemek mümkündür.

Müzik, insanların içlerinden gelen hislerini açığa vurmalarını sağlayan bir araçtır. Müzik sayesinde birey kendi birikimlerini ahenkli melodiler eşliğinde insanlara aktarabilmektedir. Bu aktarım ile geniş kitlelere duygu aktarımı mümkün olmaktadır. Kendisiyle aynı bölgede, aynı düşüncede olsun olmasın insanlar arasında bir bağ oluşması mümkün olmaktadır. Bu yönüyle bakıldığında insanlar arasında sosyal iletişim için önemli bir faktör olduğu söylenebilecek olan müzik, aynı zamanda birbirinden farklı özelliklerde, beğenilerde, isteklerde olan insanlara duygu ve düşünceleri aktarmanın da önemli bir yoludur. Bir düşüncenin müzik ile aktarılması, bu aktarımın kalıcı olmasını, sadece bu nesle değil sonraki nesillere de aktarılmasını sağlamaktadır. Müzikler ait oldukları toplumların değerlerine göre şekillenmek suretiyle toplumsal

değerleri yaşatmaktadırlar (Sağır ve Öztürk, 2015: 123). Müziğin bu bir araya getirici ve kenetleyici gücü, zaman ve mekân sınırı taşımamaktadır. Birbirinden uzak yerlerde bulunan bireylerin bir ahenkli bir ritim ile aynı duyguları paylaşır hale gelmeleri, farklı zaman dilimlerinde yaşayan insanların bir müzik eserini her dinlediklerinde birbirine benzer duygular içerisinde olmaları müziğin toplumları sosyalleştirici gücünden kaynaklanmaktadır.

Bu açıdan bakıldığında müziğin insan yaşamının önemli bir parçası olduğunu söylemek mümkündür. İnsanın doğumu ile başlayan müzik, bireyin ömrünün sonuna kadar içerisinde olduğu bir olgudur. Müzik bir eğlence aracı olarak görülse de bir taraftan da bir eğitim aracı, bireyin doğumdan itibaren kişiliğinin ve kültürünün gelişiminde önemli bir araç olmuştur.

Geçmişten günümüze toplumların müziğe verilen anlam, bazen hisleri ve düşünceleri ortaya çıkaran duygusal bir dil olurken, bazen de terbiyenin, güzelliğın, iyiliğın, eğitimin önemli bir aracı olarak karşımıza çıkmaktadır (Bozkurt, Zahal ve Türe Uyan, 2015: 542). Bu açıdan bakıldığında müzik, kişinin kendini bulması, kişiliğini şekillendirerek toplum içerisinde sosyal bir varlık olmasını sağlayan bir vasıta olmaktadır. Müzik ile kişi kendi yeteneklerinin farkına vararak, neler yapabileceğini ortaya koyabilmektedir. Çocuğın doğduğı andan itibaren müzik ile iç içe olması, onun toplumları etkileyen bu önemli unsurdan etkilenerek toplum ile aynı düşüncelere kapılması, onlarla birlikte hareket içerisinde olmasını beraberinde getirmektedir.

Müzik bir taraftan eğitim aracı diğer taraftan ise eğitimin bir alanıdır. Güzeli sanatların önemli bir kolu olan müzik, bir eğitim aracı olarak düşünöldüğünde, onun eğitimde kullanılabilir alanının ne kadar geniş olduğı görölmektedir. Hemen hemen bütün eğitim dalları müziğın eğiti gücünden yararlanmaktadır. İyi müziğı dinleyen çocuk eğitim hayatı boyunca dinlemiş olduğı müziğın etkisiyle daha kolay geçmektedir. Eğitim alanı olarak düşünöldüğünde de müzik bu işlevini özel koşullarda hazırlanmış program ile gerçekleştiren özel bir uzmanlık alanıdır (Başer, 2004: 1). Bu yönüyle müzik, insan hayatına başlangıcından itibaren girerek onun gelişimine etki eden bir faktör olarak görölmektedir.

Müziğın ayrı ayrı sayılabilecek dört ana unsuru bulunmaktadır. Müziğın bu unsurları gürlük, tempo, ses ve ritim olarak bilinmektedir. Müzik bu unsurların

bileşiminden oluşmaktadır ve her müzik eserinde bu unsurlar değişik oranlarda ve değişik yapılarda bulunmaktadır. Bazı müzik eserlerinde sadece ritim öne çıkan unsur olurken bazı müzik eserlerinde de söz veya tempo öne çıkan unsur olmaktadır. Bu özellikler müziğin yapısını oluştururken bir taraftan da müzik eserini ortaya koyan kişinin tarzını oluşturmaktadır. Müzik eserini ortaya koyan kişi kültürel özellikleri ile bezenmiş müziğini kendine has üslubu ile ortaya koymaktadır. Bu yönüyle bakıldığında müziğin toplumdan topluma farklı özelliklerde ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Bütün bu farklı türler de bir araya gelerek müzik sanatını oluşturmaktadır. Diğer sanat dallarında olduğu gibi müzik de toplumsal değerlerin bütün unsurlarından yararlanmaktadır. Toplum içerisinde yaşanan sevinç, hüznün, mutluluk gibi unsurlar müziğe şekil vererek müzikal eserin ritminin oluşmasını sağlamaktadır. Müzik eserleri doğadaki bütün sesleri kullanarak ortaya konulmaktadır. Yani müzikal eseri ortaya koyanlar insana ve doğaya ait bütün sesleri kullanarak bu unsurları da eserlerine katmış olurlar. Bu kadar geniş bir alanı olan müzik özellikle yirminci yüzyıldan itibaren toplumların ve ülkelerin sınırlarını aşarak daha da geniş kitlelere ulaşmaya başlamıştır. Özellikle teknolojik gelişmeler ile hızlanan bu yayılım, bir bölgedeki müzikal yapının diğer bir bölgeye uzanmasına ve bu bölgede bulunanların müzik ile kendilerine sunulan duyguyu yaşamasına sebep olmuştur (Çuhadar, 2015: 195).

Müzik, her insanın kendisini ifade edebilmesine yarayan önemli bir araçtır. Müzik ile kendini ifade edebilen birey, dünyanın giderek artan karmaşası içerisinde kendisine –kendi kişiliği ile- bir yer bulma imkânı sağlamaktadır. Birey içerisinde bulunduğu kültürel özelliklere göre ana hatları belirlenmiş olan müziğini kendine has tarzla ortaya koymaktadır. Bu yolla birey kendini ifade etme ve kendini topluma kabul ettirme, yani sosyalleşme fırsatı yakalayabilmektedir (Sağır ve Öztürk, 2015:121).

Müzik bir sanat olarak insan hayatında önemli bir yeri olan müzik, aynı zamanda toplumlar üzerinde terapi gücü olan bir araçtır. Müziğin tedavi edici bu yönü, geçmiş devirlerden bu yana toplumların ilgisini çekmekte ve müzik birçok toplumda bu amaçla kullanılmaktadır (Oyan ve Sağlamtimur, 2016: 78). Müziğin duygu aktarımı yolu ile bireyler üzerinde bu kadar etkili bir terapi aracı olması bilinçli olarak uygulanmakla beraber, aynı zamanda bireyin farkında olmadan da faydasını gördüğü bir iyilik aracı olarak da insan hayatında etkili olmaktadır.

Müzik ve müziği oluşturan unsurların toplumdan topluma hatta insandan insana farklı özelliklerde olmasına rağmen evrensel bir dili bulunmakta ve toplumun bütün katmanlarına yayılması daha kolay olmaktadır. Bu özelliği ile müzik diğer sanat dallarına göre daha ayrıcalıklı bir konumdadır. Toplum içerisindeki her hangi bir değişim müzikte de kendini göstererek toplumsal değişim daha farklı bir ivme kazanmaktadır. Müziğin bu etkileyici gücü toplumlar üzerinde değişiklik yapmayı da kolaylaştırmaktadır. Bu değişimler olumlu ya da olumsuz olabilecek, müzik ile toplumun kültürel değerlerine şekil verilebilecektir. Müzik etkileyici ve yönlendirici olma özelliği sayesinde yeni nesillerin yetiştirilmesinde de etkili bir rol oynamaktadır (Biber Öz, 2001: 5-6). Müziğin bir taraftan toplumsal değişimlerden etkilenmesi ve bir taraftan da toplumsal değişimlere katkı sağlayacak nitelikte olması, müziğin belirleyici ve şekillendirici bir güç olmasını sağlamaktadır. Toplumsal düzeni etkileyici özelliği ile müzik, planlı bir şekilde eğitimde kullanılarak bütün topluma yayılabilmektedir. Eğitim çağına gelmiş çocukların müzik bilgisi ile donatılması, onun yaşamının ileriki dönemlerini de şekillendirerek, dünyaya farklı bir bakış açısı kazanmasına yol açacaktır.

Müzik ile uğraşmak bireyin sosyal yönünü zenginleştirmektedir. Birey müzik ile düşüncelerini çevresindekilere aktarırlar. Bu aktarım bireyin sosyal grup içerisindeki iletişimini, diğer insanlarla olan işbirliğini, grup halinde olmanın koordinasyonunu ve bir bütün halinde yaşamının gereklerini yerine getirmiş olmaktadır. Müzik bireyde aynı zamanda algılamayı ve algıladıklarını çevresindekilere aktarmayı sağlamaktadır. Bu algılama ve aktarma sırasında bireyin zihinsel gelişimi hızlanmakta araştırarak yeni şeyler bulma isteği bireyde yerleşmektedir. Müzik farklı ritimlerin bir araya geldiği bir armoni bütünüdür ve bu anlamlı bütünü insan beyni bir araya getirmektedir. İnsan beynindeki bu oluşum insanın düşünceleri ve duyguları ile şekillenerek ortaya çıkmaktadır. Müziğin insan tarafından oluşturulması insan beynindeki birçok hareketin birleşmesi ile oluşmaktadır. Beyindeki bu hareketlenme tıpkı bir matematik problemini çözmek gibi zorlu bir sürecin gerçekleşmesini sağlar. Birey müzikal bir eseri oluştururken satranç oynar gibi bir sonraki hamleyi hesap ederek hislerini o esere aktarır. Bu hareketlilik de insan beyninde gelişime neden olmaktadır (Yazıcı, 2017: 90). Bu gelişim bireyin analitik düşünmesini, düşünürken sorgulamasını ve yeni çıkarımlar yapmasını sağlamaktadır. Müzik sayesinde gelişen analitik düşünme yeteneği bireyin

bütün eğitim ve sosyal hayatına yansımakta birey bu düşünce yapısını hayatına geçirdiği ölçüde öğrenmesi kolay olmaktadır

Müziğin etkilerinden faydalanan Çin, Hindistan, Yunanistan, İbrani ve eski Türk toplumlarının yanı sıra bugün tüm dünya ülkelerinde müziğin önemi ve gücü fark edilmiştir. Genellikle, sadece insanlarla ilgili olduğu düşünülen müziğin, aslında tüm canlılar üzerindeki etkileri göz ardı edilmektedir. Müziğin insan psikolojisini etkileyici yönü de bulunmaktadır. Hatta sadece insanlarda değil bütün canlılar üzerinde müziğin etkilerini araştıran çalışmalar yapılmaktadır. Müziğin insanları sakinleştirici veya motive edici etkisi bir taraftan da insanların müziğe karşı tutumları konusunda belirleyici olmaktadır (Oyan ve Sağlamtimur, 2016: 78). Birey eğer bir melodide kendinden bir şeyler buluyor ve o melodiyi dinliyorsa bu melodi ona bir şeyler anlatıyor demektir. Birey müzik ile günlük yaşamının stresinden kurtularak daha rahat yaşamaya ve stresli durumdan uzaklaşmaya başlamaktadır.

Bir kültür ürünü olarak müzik günlük hayatımızdaki söylemsel pratiklerden biridir. Dolayısıyla kimlik inşa sürecini, müzikolojik söylemler üzerinden izlemek de mümkün hale gelmiştir (Haksan Avcı, 2015: 3). Müziğin bu gücü, zamana ve mekâna bağlı olmamasından kaynaklanmaktadır. Farklı zaman dilimlerinde bulunan insanlar arasında bir duygu bağı sağlayan müzik, toplumsal kültürün bir kuşaktan bir sonraki kuşağa aktarılmasını sağlamaktadır. Toplum içerisinde yerleşmiş bir kültür ögesi müzik sayesinde kuşaktan kuşağa aktarılarak toplumsal kültürün devamlılığını sağlamakta ve toplumların geçmiş yaşamlarından kazanımlarını geleceğe aktarmalarına imkân vermektedir. Aynı ayrı bölgelerde yaşayan toplumların kültürleri farklı olsa bile müzik ile birbirlerine yaklaşımları mümkün olmaktadır. Bu yaklaşım fiziki yaklaşımdan ziyade hislerin ve duyguların bir araya gelmesi şeklinde olmakta ve toplumları birbirlerinin kültürlerini etkileyip, başka kültürlerden de etkilenebilmektedirler. Bu yönüyle müzik, kültür aktarımının da önemli bir aracı olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.2. Kültür ve Müzik

Kültürü diğer disiplinlerle olduğu gibi müzikle de ayrı tutmak imkânsızdır. Toplumların yaşadığı dönemdeki kültürel özellikleri nasılsa, dinlenen müzik türleri ve bu türlerde işlenen konular da bu kültürel özelliklere göre şekillenmektedir. Kültürel

değerlerle bezenerek ortaya konan müzik eserlerinin sonraki nesillerde de dinleniyor olması ise müziğin kültürü aktarma işlevinden kaynaklanmaktadır. Bir nesil önce ortaya konulmuş bir müzik eserinin bir sonraki nesilde de benimsenerek dinleniyor olması bir önceki neslin kültürel yapısı konusunda bilgileri yeni nesillerin öğrenmesini sağlamaktadır. Bu açılarından bakıldığında kültür ve kültürel öğelerin müziği etkilediğini, aynı zamanda da müziğin kültürel aktarımı sağlayarak kültürü etkilediğini söylemek mümkündür.

1.2.1. Kültür Kavramı

Latince “edere-cultura” kelimesinden gelen kültür, Latince kavram olarak daha çok toprak kültürü anlamında kullanılmıştır. Yine Latince kültür kavramına den gelen “colere” kelimesi de korumak, ikamet etmek, işlemek, onarmak, inşa etmek, yetiştirmek anlamlarına gelmektedir. Romalıların colere kelimesine yükledikleri anlam da yine tarımla ilgilidir ve doğada kendiliğinden yetişen bitkileri değil de insan emeği ile yetiştirilen bitkileri anlatmak için bu kelimeyi kullanmışlardır. Günümüzde de laboratuvar koşullarında yetiştirilen bitkileri doğal ortamlarında yetişen bitkilerden ayırmak için kültür kelimesi kullanılmaktadır(Oğuz, 2011: 125). Kelime olarak kültürün anlamında geçmişten günümüze özde bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Genel anlamıyla kültür, insan tarafından şekillendirilen, toplumun geneli tarafından kabul gören ve bu şekliyle yeni nesillere aktarılan toplumsal bir unsurdur.

Kültür, insanların ahlaki, sosyal yönelimlerini ve kendilerine has kabiliyetlerini yansıtan önemli bir unsurdur. Bu açıdan bakıldığında kültürün insanı ve insan davranışlarını şekillendirici yönünün olduğunu söylemek mümkündür. İnsan doğumuyla beraber bazı becerilerle birlikte dünyaya gelmektedir. Yaşı ilerledikçe ve sosyal hayata dahil oldukça doğuştan gelen bu becerileri içerisinde bulunduğu toplumun değerleri ile bütünleşerek davranışa dönüşmektedir(Arslanoğlu, 2000: 4). Buna göre kültürün şekillendiricisi olan insanın toplumsal bir öğe olan kültürü şekillendirip ona bir biçim vererek yeni nesillere aktarması için öncelikle kendisinin içinde bulunduğu toplumun kültürel öğelerini bilmesi ve bu bilgi ışığında hareket edecek halde olması gerekmektedir. Bu hareketin ön koşulu da eğitimidir.

Toplumunu oluşturan birey kültürü ya kendisi bireysel olarak üretilir ya da başka bir toplum ya da coğrafi bölgeden görerek, kopyalayarak ‘kültürleşme’ yolu ile alıntılar. Herhangi bir kültür pratiğini yaratan ya da alan bireylerin içinde yaşadıkları toplum, bu kültür pratiğini onaylar, benimserse, kültür ancak o zaman toplum genelinde meşrulaşır, paylaşılır ve yaygınlaşır. Kültürün bir toplum için en önemli özelliği, uzlaştırıcı ve birleştirici toplumsal değerler ve idealler çerçevesinde toplumu geleceğe taşıyacak araçları sağlamasıdır. Bu doğrultuda kültür insan eliyle oluşturulur ve toplumda paylaşılır. Kültür, bir toplumda insanları birbiriyle kaynaştırır ve o toplumun kimlik belirlemesine de yardımcı olur. Bununla birlikte kültür toplumdan topluma değişkenlik özelliği gösterir. Kültür devamlılığı olan bir olgudur ve bu devamlılığı sağlayacak birçok araç vardır. Özellikle günümüzde, bu araçların sayısının sürekli arttığı görülür. Bu noktada, bu araçlardan biri olan ve günümüzde tartışmaların odak noktasını oluşturan ‘medya’ konusu da çalışmanın bu bölümünde ve bu doğrultuda değerlendirilir (Özden, 2010: 8).

Kültür her alanda etkili olmaktadır. Toplumların kullandıkları dili, insanların oturduğu evlerin mimari yapısını, insanların yaşam tarzını en ince ayrıntısına kadar etkileyen bir unsurdur. Bu haliyle insanların bütün davranışlarına etki eden kültürün toplum yapısını, sosyal davranışları etkilemesi de kaçınılmazdır. Sosyolojik olarak insan davranışlarındaki değişim de kültür ve kültürel değişim ile açıklanabilmektedir. Toplum değiştikçe insanlar geçmişlerinden gelen kültürel değerleri ile birlikte değişmekte ve yeni şekillenme yine kültür ile birlikte olmaktadır. Bu yönüyle kültür sadece sosyolojinin değil antropoloji, psikoloji, etnoloji gibi birçok disiplinin konusunu oluşturmaktadır. İnsanın olduğu her yerde var olan kültür, bir taraftan insan davranışlarını şekillendirirken diğer yönü ile de toplumdaki değişimlere uyarak değişmekte ve yeni şeklini almaktadır. Dinamik bir yapıda olan kültür ve kültürel değerler toplumda kabul edildiği sürece devam eder, toplum kültürel değerleri kabul etmeyerek dışlarsa bu değerler kaybolarak yeni kültürel değerler ortaya çıkar (Arslanoğlu, 2000: 4). Kültür toplum hayatının her katmanına nüfuz etmiş bir olgudur. Bu sebeple kültürü belirli bir disipline dâhil etmek doğru değildir. Toplumunu ilgilendiren her alanda kültürü ve kültürel izleri bulmak mümkündür. Toplumların psikolojik analizini yaparken o toplumun kültürel değerlerini analiz dışında tutmak imkânsızdır. Aynı zamanda toplumun sosyolojik değişimleri ine o toplumun kültürü ile birlikte

olmaktadır. Toplum içerisindeki iş yaşamı dağılımı, resim müzik gibi sanatsal kavramların hepsi kültür ile yakından ilgilidir. Toplum oluşturulan bireylerin sevdiği ve benimseyerek dinlediği bir müzik eseri toplumun o anki kültürel değerlerine göre şekillenmektedir.

Kültür bireyin yaşamının kendisine ait olan değerlerin ifadesidir. Bu değerler bireyin bütün yaşamı ile birlikte geçmişini ve kendisinden sonra gelecekleri ifade etmektedir. Birey doğduğu andan itibaren kendisini sosyal bir yapı içerisinde bulur. Bu sosyal yapı bireyin yaşamını şekillendirici bir unsurdur. Hayatının il yıllarını ailesi ile birlikte geçiren birey yaşantısının şeklini ailesi içerisinde alır. Bireyin kültürel olarak ilk öğrendikleri de burada yani ailesinde olur. Bireyin yaşı ilerledikçe ve ailesinden başka sosyal çevrelere girdikçe bu sosyal yapı bireyin kültürünü şekillendirmeye başlar. Kültür birçok ortak özelliği içerisinde barındırır da her yerde farklı olarak yaşanmaktadır. Bulunulan yerdeki yaşam tarzı, müzik beğenisi, sosyal ilişkiler her nasılsa o toplumu oluşturan bireyler de bu oluşuma göre yaşamlarını şekillendirmekte ve buna göre yaşamaktadırlar. Bu yaşam tarzı bireyin yaşının ilerlemesi ve sosyalleşmesi ile birlikte daha fazla kendini göstermektedir. Birey içerisinde bulunduğu toplumun kültürel değerleri ile birlikte yaşamaya başlar. Kendisi de yaşam biçimi ve davranışları ile kültüre yön veren birey artık toplumun bir parçası olmuştur. Bu süreç kültürün toplum tarafından üretildiğini göstermektedir (Özkan, 2006: 30). Kültürün insan kişiliğinde vücut bulması, insanın toplum içerisinde yaşarken bütün kültürel öğeleri davranışlarına katarak bu davranışlar ile kültürel değerleri ortaya koymasından kaynaklanmaktadır. İnsanların buldukları çevre, içinde buldukları sosyal yapı, psikolojik olarak ne halde oldukları gibi unsurların tamamı bir taraftan onun kültüründen kaynaklanırken, diğer taraftan da bireyin kültürü oluşturması ve şekillendirmesi anlamına gelmektedir.

Kültürel formlar, küçük gruplarda ve ince ayrıntılarda dahi farklılık gösterebilir. Farklı yaşam tarzları, bakış açıları bunun nedenidir. Kimlik, karakter ve kültür gibi kavramlar, kendileri arasında daha çok semantik olarak yer değiştirmiştir. Anlamsal açıdan farklılıklar gösteren kimlik, karakter ve kültür terimleri, günümüzde birbiri yerine kullanılarak ya da bazı anlam kaymalarına olanak sağlayarak birbiri arasında geçişlilik arz eder pozisyondadır. Kimlik, insanın yaşadığı toplumun kültürü içerisinde takındığı tavidir. Sosyal ve kültürel yaşamı içerisinde üstlendiği görevler ve bunun

yansımasıdır. Karakter, toplumdaki rolünü nasıl oynadığı olarak tanımlanabilir. Kültür ise, daha geniş bir yelpazede incelendiğinde, toplumu ve yaşantısını her yönden etkileyebilecek sosyal, politik, ekonomik ve birçok sürecin toplamıdır denilebilir (Sengir, 2014: 11). Bu yönüyle kültür, karakter ve kimliğin de üstünde bir kavram olarak kendini göstermektedir. İnsanların karakterlerinin şekillenmesinde ve toplum içerisinde kendilerine bir yer bulmalarında kültür belirleyici bir olmaktadır. Birey o anı yaşarken kültür aslında geçmişten bu zamana kadar gelen bir süreci ifade etmektedir. Geçmişin izlerini taşıyarak bu günlere kadar gelen kültür, bir birikim ile şekillenmektedir. Bu şekillenmesi de topluma yön verici ve toplum bireylerine birer sosyal statü, kimlik kazandıracak şekilde kendini göstermektedir.

Küresel kültür farklı farklı yapılarıdaki ulusların birbirleri arasındaki kültürel olarak etkilenmelerinden oluşmaktadır. Özellikle kitle iletişim araçlarının sayısının artması ile birlikte iletişimin artması toplumlar arasındaki iletişimi kuvvetlendirmiş ve buna bağlı olarak da kültürler arasında birbirinden etkilenmeler olmuştur. Bu etkilenmeler ile farklı yapıdaki kültürler birbiri ile ortak noktalar bulmaya başlamışlar, bu ortak noktalar ortak değerlerin oluşmasını sağlamıştır. Kültürel etkileşim ekonomik güce bağlı olarak güçlü olandan nispeten daha güçsüz olana doğru şekillenmiş, güçlü ülkelerin kültürel değerleri güçsüz durumda olan ülkeleri etkileyerek bu ülkelerde bulunan toplumlar kendilerine verilen kültürel değerleri kabullenerek kendilerinin değerymiş gibi sahip çıkmaya başlamışlardır. Merkezden çevreye doğru olan bu kültürel hareketlilik sadece ülkeler arasında değil aynı zamanda bir ülkenin bir bölgesinden diğer bölgesine doğru da olabilmektedir (Taylan ve Arkan, 2008: 89). Kültürün aktarımı aslında kültürü kullananlar ve şekillendirenler tarafından yapılmaktadır. Aktif şekilde kültürün içerisinde olan insanların günlük yaşantıları içerisinde iletişimde oldukları diğer bireyler arasında kültürel aktarımlar yaşanmaktadır. Kültürel aktarımın boyutu yalnızca kişiler arasında da olmamaktadır. Yani kültürel aktarımın boyutu bu kadar dar değildir. İletişim halinde olan her birim arasında kültürel aktarım yaşanmaktadır. Bu birimler tek tek kişiler olabileceği gibi aynı zamanda aynı ülkenin farklı bölgeleri arasında ve farklı ülkeler arasında da yaşanabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında iletişim halinde olan birimler arasında kültürel aktarımın olmasının kaçınılmaz olduğu söylenebilir. Kültürel değişime ve kültürel aktarıma kapalı olmak ancak ve ancak dış dünyadan tamamıyla izole olmuş toplumlarda ve bireylerde

olabilecektir ki bu da örneğine kolay kolay rastlanacak bir durum değildir. İnsan doğası gereği sosyal bir varlıktır ve bu özelliğinden dolayı kültürel olarak başkalarından etkilenmektedir.

Genel bir anlatımla sosyalleşme, toplum içerisindeki bireylerin birbirleri ile iletişim ve etkileşimde olmaları ile birlikte ortaya çıkmaktadır. Toplum içerisindeki bireylerin birbirleri ile iletişimleri ne kadar yüksek seviyelerde olursa toplumu oluşturan bireylerin teker teker sosyalleşme seviyeleri de o kadar artacaktır. Bireyler sosyalleştikleri ölçüde çevrelerine aktarımlarda bulunurlar. Bu aktarımlar aynı zamanda kültürel aktarımların bir nesilden daha sonraki nesle aktarılmasını sağlamaktadır (Yılmaz, 2013: 321). Sosyalleşme ne kadar kaçınılmaz bir olgu ise sosyalleşme yoluyla kültürel aktarım ve değişim de o kadar kaçınılmaz durumdadır. Bireyler ve toplumlar kendileri dışındaki dünya ile ne kadar çok iletişim halinde olurlarsa kültürleri de buna göre şekillenerek değişim göstermekte ve bu değişim toplumsal gelişme ile birlikte olduğu için kültürel öğelerin benimsenmesini de sağlamaktadır.

1.2.2. Müzik Kavramı

Kültürel bir kaynak olan müzik, insanların duygularını, düşüncelerini aktardıkları önemli bir araçtır. Müziğin incelenmesi ile farklı kültürlerin farklı özelliklerini anlamak da mümkün olacaktır. Buna bağlı olarak müziğin anlamı farklı kültürlerde farklı olmaktadır ve toplumların müzikten beklentileri ve müziği kullanma biçimleri müzik kavramının açıklanmasında yol gösterici olacaktır. Her toplumun hüznünü, sevincini, heyecanını yaşadığı şekil birbirinden farklıdır. Müzik de bu duyguların ortaya konuluş şekli olduğu için toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Toplum oluşturan bireylerin duygu ve düşüncelerinin ortaya konulması olarak müzik, bu duygu ve düşünceleri oluşturan unsurların bir karması olarak doğmakta ve toplumsal kültür ile birlikte yaşamaktadır (Babacan, 2014: 125).

Kültür toplumun kendi içerisinde doğan ve topluma ait olan bir üründür. Toplumlar kendi ürettikleri kültürün içerisinde yaşarlar ve kendilerine ait olan kültürel değerler ile hareket ederler. Kültürün içerisindeki müzik de kültürle birlikte şekillenerek toplumun değerleri içerisine karışır. Müzik toplum hayatına o kadar girmiştir ki toplumu oluşturan bireyler kendi müzikleri içerisinde kendilerini bulurlar. Kendi

müzikleri ile üzüldür onunla sevinirler, sorunlarını müzikle çözerler. Toplumun katmanlarında yukardan aşağıya doğru gidildikçe her aşlamada farklı bir müzik kültürüne rastlamak mümkündür. Müzik kültürü toplumun tamamına yansıyacak şekilde şekillenirken toplumun alt katmanlarına inildikçe müzik kültürü farklılıklar arz eder. Bu farklılıklar da toplumsal zenginliklerin oluşmasını sağlar. Aslında aynı olan, fakat toplumun her bölümünde kendine özgü küçük farklılıklar gösteren müzik, temel türlerin bazı alt türlere ayrılması ile şekillenmektedir (Çiftçi, 2010: 150). Bu iki kavramdan biri diğerini etkiliyor gibi düşünmek yerine kişinin birbirini etkilediğini söylemek daha doğru olmaktadır. Kültür, müziğin yapısına yön verici bir unsur olurken, müzik de bir taraftan kültüre yön verici olmakta, kültürün yayılmasını ve aktarılmasını sağlamaktadır.

Müzik, kültürel değerlerin korunmasına yardımcı olmaktadır. Bir toplumun ulusal değerlerini yok etmek o toplumu bağımlı hale getirmek ancak o toplumun kültürel değerlerini değiştirerek yok etmek ile olabilmektedir. Bir toplumun kültürel değeri onu ayakta tutan en önemli unsurdur ve bu değerler yok olduğunda o toplum bağımlı hale gelerek yok olma yoluna girebilmektedir. Müzik ve müzik eserleri ile toplumun değerlerinin yok edilmesini engellemek mümkün olmaktadır (İmik, 2012: 48). Müzik toplumun kendi kültürünün içerisinde şekillenerek ortaya çıktığı için, kültürel öğelerin her an toplumun içerisinde kalmasına ve yeni nesillere aktarılmasına sebep olmaktadır.

Kültür, insanların birbirleri ile etkileşim içerisinde olmaları ile gelişmekte ve şekillenmektedir. İnsanların etkileşimi ile şekillenen müzik aynı zamanda insanlar arasında bir bağ oluşmasına da sebep olmaktadır. Toplumun etkileşimi ile oluşan kültür, teknolojinin gelişmesi ve kitle iletişim araçlarının toplum hayatında yer etmeye başlamasından evvel daha dar topluluklar arasında yayılmaktaydı. Her toplum kendi iç düzeni içerisinde oluşturduğu kültürel değerlerini yaşayarak kendi dünyalarını kendi kültürel değerlerine göre şekillendirmekteydiler. Kitle iletişim araçlarının toplum hayatında etkili olmaya başlaması ile birlikte kültürel değerler de bir toplumdan diğer topluma doğru bir seyir izlemeye başlamıştır. Küreselleşme olarak adlandırılan bu süreç birçok alanda kendini göstermiş ve toplumlar arasında sınırların kalmadığı bir yapının oluşmasını sağlamıştır. Sınırların yok olmaya başlaması ile birlikte kültür de bir toplumdan diğerine doğru gitmeye başlamış ve toplumlar bu yolla birbirlerini

etkilemeye başlamışlardır. Kültürdeki bu yönelim, önemli kültürel öğelerden olan müziğin de bir toplumdaki diğer topluma doğru yönelmesine sebep olmuş, toplumlar artık birbirlerinin müziklerini bilir hale gelmişlerdir (Yöndem, 2013: 1045). Bu şekildeki gelişim müziğin evrenselliğini ortaya çıkartmış, bir bölgede hâkim olan müzik kültürü başka bir bölgede de sevilip benimsenmeye başlamıştır. Müziğin toplumlara yayılarak toplumlar arasında geniş kapsamlı bir bağ olması kültürün artık bir bölge ile sınırlı olmadığı çok bölgeli olarak geniş kitlelere yayıldığı bir hal almıştır.

1.2.3. Kültür ve Müzik İlişkisi

Kültür, bir taraftan toplum düzenini şekillendirirken diğer taraftan da toplum tarafından şekillendirilen bir kavramdır. Kültürün bu özelliği onun her dönem dinamik kalmasını sağlamaktadır. Toplumdaki her değişim ile yeniden şekillenen kültür. Toplum içerisindeki bu değişikliklerin toplumun bütün katmanlarına ve değerlerine yayılmasını sağlamaktadır.

Toplumun içerisinde doğan ve toplumun yaşantısına yön veren kültür, aynı toplum içerisinde doğan her bireyin bütün yaşantısına etki eden bir unsurdur. Teker teker bütün bireyler ilk doğdukları andan itibaren kültür ile yoğrulmaya başlar ve kültürün kendilerine verdiği değerler ile yaşamlarını sürdürürler. Bu yönüyle kültürün sonradan edinilen davranış şekillerinden olduğunu söylemek mümkündür. Birey doğuştan gelen ve kendisinde var olan beceriler ile hayatına başlarken kültür bu becerileri şekillendiren bir unsur olarak bireyin yaşamına etki eder. Birey kendisinden önce o toplumda hakim olan kültürel değerleri öğrenir ve bu değerlere uygun hareket ederek büyür (Doğan, 2017: 1). Bu yönüyle bakıldığında kültür, bir taraftan toplumu şekillendiren bir unsur olurken, diğer taraftan da toplumun şekillendirdiği bir unsurdur. Toplum yaşamındaki değişiklikler ve yeni tercihlere göre kültür de değişikliğe uğrayarak yeni yapısını almaktadır.

Toplum içerisinde kabullenilerek hayatın içine alınan kültürün önemli unsurlarından olan müzik, kültürel bir değer olarak toplumun benimsediği ve sevinçlerini hüznünü yaşadığı önemli bir değerdir. Müziğin toplumun her kademesinin içerisine girmesi, müziği etkileyici bir hale getirmiş ve müzik toplumsal kültürün bazen destekçisi olurken bazen de kültürel değişimin öncüsü olmuştur. Bu açıdan bakıldığında

dinamik bir yapıda olan kültürün içerisinde müziğin de dinamik bir hali olduğunu söylemek mümkündür (Çiftçi, 2010: 150). Müziğin alt türlerini bünyesinde barındırması, müzikal zenginliğin olduğunu göstermektedir. Özellikle farklı kültürel özellikte olan halkların olduğu toplumlarda, müziğinde çeşitli alt türlerinin olması, müzik ile bütün kültürel katmanlara ulaşmayı sağlamaktadır.

Kültür ile birlikte müziğin de değişimi aslında toplumsal yapının da değiştiğini ve geliştiğini göstermektedir. Bir toplumda müzikal değişim incelendiğinde o toplumun içinde yaşadığı koşulların da ne şekilde değişmiş olduğunu anlamak mümkündür. Müziğin öncü olma özelliği ile birlikte topluma yansması ve yeni gelen nesillerin kendilerini ifade etme şekilleri ile yeni bir oluşuma giren müzik toplumsal değişime de ön ayak olmaktadır. Toplumsal değişimin sebeplerini ve unsurlarını tahlil ederken müzikteki değişimi, geçmişten gelen müzikal kültürün topluma ve toplumun yeni ürettiklerine yansmasının nasıl olduğunu irdelemek gerekmektedir. Ancak bu şekilde toplumsal değişimin bütün sebepleri ortaya konulabilecektir (Güven ve Ergur, 2014: 2).

Müzik günümüzde popüler kültürün taşıyıcılarının en başındaki öğelerden biridir. Eğlence hayatının en önemli unsurlarından biridir. Özellikle teknolojinin gelişmesi ve yeni müzik dinleme araçlarının ortaya çıkması ile birlikte müzik insanların hayatına daha çok girmiş ve üretilen yeni bir müzik eseri bir anda herkesin dinleyebileceği bir ortam bulmuştur. Böylelikle kullanıcı müziğin iletişimsel bir rol oynadığı bağlamlar üzerinde büyük bir kontrol gücüne sahip olmaktadır. Ayrıca gelişen teknoloji ve ses sistemlerinin kolay ulaşılabilirliği, sokakta, kafede, alışveriş merkezlerinde, dolmuşta, takside her yerde müzik ile karşı karşıya kalınmıştır. Geniş bir dinleme alanı oluşan müziği talep edenlerin talepleri de yaşamları gibi hızlı olmaya başlamış ve ortaya konuşan müzik eserlerinde beğenilme, popüler olmayı yakalama gibi kaygılar ortaya çıkmıştır. Müzik eserleri artık talebe göre yapılmaya, aynı piyasa koşullarında olduğu gibi arz ile talep karşı karşıya gelmeye başlamıştır (Beşevli Solmaz ve Meabd, 2009: 3).

Yeni iletişim imkânları ve müzik dinleme araçları ile birlikte artık müzikal eser oluşturan kişiler yapmış oldukları müzikleri bu amaçla oluşturulmuş ağlarda insanlara sunmaya başlamışlardır. Adları farklı olsa da amaçları insanların hazırladıkları eserleri topluma iletmek amacıyla oluşturulan bu sosyal ağların sayısı her geçen gün

artmaktadır. Sosyal ağların sayısının artması ile benzer müzik zevkine sahip olan dinleyiciler belirli ağlarda toplanmaya buralarda talep ettikleri müzikleri dinlemeye başlamışlardır. Bu sosyal ağlar farklı kişisel özellikteki dinleyicilerin sanki aynı yerdeymiş gibi bir araya gelmelerini ve talep ettikleri müziği dinlemelerini sağlamıştır. Birbirinden habersiz farklı kültürlerde yaşayan bu insanlar sanki aynı kültürdeymiş gibi birbirleriyle iletişime geçmiş ve aynı yerdeymiş gibi yaşayarak birbirlerinin kültürlerini şekillendirmeye başlamışlardır (Sağır ve Öztürk, 123). Toplum içerisinde yaşayan bireyler toplumun genel kabul gören kurallarının içerisinde kendilerine yer bularak, toplumsal normlara uygun olarak yaşamaktadırlar. Bu yaşam şekli ile birey toplum tarafından kabul edilerek toplumun ve toplumda yerleşik kültürün bir parçası olmaktadır.

Müzik, toplum içerisinde yerleşik olan kültürün bir parçası ve kültürel değerlerin belirleyicisi olarak toplumun kültürel kimliğinin oluşmasında ve oluşan bu kültürel değerlerin yeni nesillere aktarılmasında önemli bir unsurdur. Müzik toplumun sembolik olan değerlerindedir. Müzik ile toplumu bir arada tutmak ve insanlara bir şeyler aktarmak kolaydır. Çünkü müzik insanların kabul ettiği benimseyip hayatlarına geçirdiği toplumsal değerlerindedir. Toplumsal değerleri oluşturan müzik bu yönüyle oluşan değerlerin yeni kuşaklara aktarılmasını da sağlamaktadır (Türkmen, 2010: 962). Müziğin bu taşıyıcı özelliğinden dolayı toplum içerisinde yazılı olmayan kültürel değerler müzik ve müzikal ürünler vasıtasıyla kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Bu şekilde yeni nesiller bir taraftan içerisinde buldukları toplumun geçmişte nasıl bir yapısı olduğunu öğrenerek bu geçmiş temeller içerisinde büyüyerek, yeni davranış şekillerini ve kültürel öğelerini de buna göre şekillendirirler.

Kültür, sosyal bir varlık olan insanın sosyal olma kabiliyetini artırarak bir arada yaşanmasını sağlayan değerler bütünüdür. Bu değerler insanların bir arada olmasını sağlayarak birlikte yaşamının kurallarını insanlara öğretir. Bu birlik ruhu insanlarda ortak bir kimliğin oluşmasını sağlar, bu kimlik aynı kültürel değerler içerisinde olan bireylerin bir arada olup aynı sosyal çevreyi paylaşmaları ile olmaktadır. Toplumun gelişmesi ve sayı olarak fazlalaşması bir arada yaşamının oluşturduğu kültürel değerlerin de sayıca artmasına sebep olmaktadır (Karkın ve Karaburun, 2012: 105). Bir olan sosyal kimlik birden fazla olmaya, kültürel değerler artmaya ve birey artık birden fazla sosyal çevreye ait olmaya başlar. Bu denli bir gelişme içerisinde müzik kültürü

birey ile birlikte yeni kazanılan sosyal çevrelere de geçmekte buralarda da dinlenilerek benimsenmeye başlar. Bu da müzik ile birlikte insanların bağlanmasını ve kültürel kimliğin şekillenmesini sağlar

Toplumsal gelişme ile birlikte müzik de kendini yenileyip değiştirerek toplumun gelişimine ayak uydurmaktadır. Her toplumun kendine özgü olarak ortaya koyduğu müzik toplumsal yaşamdan etkilenerek şekillendiği gibi aynı zamanda toplumsal yaşamdan şekillenerek yeni formlar kazanır. Bu yeni formlar geçmişten gelen müzik kültürünün de etkisinde kalan karma bir yapı oluşturur. Bu değişim sürecinin aynı kültürde de yaşanmaktadır. Kültürdeki ve müzikteki bu değişim geniş zamanda ve farklı sosyal özelliklerin bir araya gelmesi ile olur. Yani oluşan kültürel değerler veya müzik beğenilerinin hangi unsurdan etkilendiğini ve ortaya çıktığını kestirmek zordur. Bu da müzik beğenisindeki değişimin ve kültürel yenileşmenin arka planında sosyolojik bir hareketliliğin olduğunu göstermektedir. Aynı toplum içerisinde yaşansa bile farklı sosyal guruplar arasında farklı beğenilerin oluşması ancak müzik beğenisinde sosyolojik bir değişimin tahlil edilmesi ile anlaşılabilir. Sosyal gurup içerisindeki sosyolojik yapı ne yönde ise müzik de bu yapıya ayak uydurarak kendine yeni alanlar bulur (Cengiz, 2011: 364). Toplumun oluşturan bireylerin kültürel olarak farklı oluşları, müzik beğenilerine ve dinleme tercihlerine de yansımaktadır. Evrensel bir yapıda olan ve toplumu bağlayıcı olan müziğin alt öğelerinin olması, toplumun her kesiminin hitap etmesi ve her kesimden kişinin müzikte kendini ve kendi kültürünü bulmasını sağlamaktadır.

Müziğin nesilden nesile aktarılması ve toplumu etkileyici özelliği sayesinde sosyolojik olarak toplumsal değişimler içerisinde müziğin önemli bir unsur olmasını sağlamaktadır.

1.3. Gençlik ve Müzik

Müzik, toplumun değerlerini anlatan ve toplumsal bilinci yansıtan toplumun içerisinde doğmuş bir değerdir. Toplumsal kültürün bir parçası olan müzik, toplum içerisindeki bireylerin kendilerine özgü değerler bütünü ile ortaya koydukları duygu ve düşüncelerinden oluşmaktadır. Toplumun kendisi tarafından oluşturulan müzik, sadece dinlenen ve gelip geçen bir şey değil toplumsal kültürün içerisine yerleşmiş, kültür ile

sıkı sıkıya bağı, toplum içerisinde kalan ve nesilden nesile aktarılan değerlerdendir. Bu yönüyle müziğı sadece teknik açıdan düşünmek, melodisinden sözünden ritminden bahsetmek eksik kalmaktadır. Müziğın içeriğinin toplumsal düzene bakışı, toplumun nasıl yaşadığı, nelere sevinip nelere üzüldüğünü belirlemek kolaydır. Çünkü müzik toplumsal değerlere göre kendini yenileyerek her neslin kendini anlattığı ve dinleyenlerinde kendilerini bularak benimsedikleri bir değerdir. Toplum ile müzik arasındaki bu sıkı bağı sayesinde toplum dertlerini, üzüntülerini müzik ile anlatarak, sorunlarını müzik ile çözerek müziğe yeni görevler de vermişlerdir. Bu görev müziğın toplumu kendi kültürüne ve müziğe verdiği değerdir. Bu değer yeni müzik eserlerinin doğmasına, toplumun kendisini anlatacak yeni alt türler bulmasına sebep olmuştur. Böylece oluşan yeni davranış kalıpları toplumun içerisinde oluşan kültürel değerlerin de yenilenmesine sebep olmaktadır (Sağır ve Öztürk, 2015: 127). Yeni yetişen nesiller de kültürel bir unsur olan müziğı kendilerini ifade etmek amacıyla kullanmaktadırlar. Bireyin kendisini anlatma yöntemleri arasında en etkililerden biri olan müzik, bireyin yaşadıklarını, yaşarken karşılaştığı zorlukları ve bu zorluklarla mücadele etmesini sağlayan bir araç olduğu için genç nesiller tarafından da tercih edilmektedir.

Müzik, toplumun içerisinde yerleşmiş olan değerlere göre oluşmaktadır. Toplum içerisinde sosyal tercihler nasıl ise müzik de o yönde ortaya çıkmaktadır. Dini inanışlar, siyasal tercihler, ahlaki değerler, yönetsel özellikler gibi unsurların tamamı müzikal tercihlerin oluşmasında etkili olmaktadır. Toplumsal yapının etkisiyle ortaya konulmuş olan müzik ile bireyler kendi düşüncelerini yine kendi kültürel değerleri içerisinde ortaya koymakta ve oluşturdukları müzik eserleri de yine kültürel değerlerini etkileyerek değişime sebep olmaktadır. Yeni nesillere aktarılarak değişen müzikal kültür yeni teknolojilerin ortaya çıkması ile birlikte daha kolay aktarılır olmuş ve ortaya konulan eserlerde kaybolmalar ortadan kalkmıştır (Angı, 2005: 60-61).

Toplumunu oluşturan bütün katmanlarda müziğın izlerini görmek mümkündür. Göç gibi olgularla farklı bir sosyal guruptan yeni bir guruba dâhil olanlar da yine kendi kültürlerinden getirdikleri özellikleri yeni guruplarına yansıtmış ve bu değişim yeni kültürel değerlerin oluşmasına sebep olmuştur. Bu şekilde oluşan yeni sosyal guruplara azınlıkların ve göçmenlerin durumunu örnek vermek uygun olacaktır. Normal yaşamlarında kendi geçmişleri ve geçmişten gelen kültürel değerleri ile yaşayan bu guruplar yeni katıldıkları sosyal çevre içerisinde kendi değerleri ve diğer bireylerin

değerleri ile yoğrulan yeni kültürel değerler oluştururlar ve bu yeni değerler o sosyal yapının yeni tercihlerinin belirlenmesinde öncü olur. Müzikal tercihler de buna göre ortaya çıkar. Bu şekilde oluşan alt kültürlerle bütün ülkelerde olduğu gibi göç olgusunun çok yaşandığı ülkemizde de rastlanmaktadır. Özellikle ekonomik koşulların etkisi ile kendi yerleşik yaşamını terk eden guruplar farklı sosyal çevrelerin içerisine girerek buralarda kendilerine yeni sosyal çevreler oluşturmakta ve bu çevrelerin etkisi ile yeni kültürel değerler ile yeni beğeni yapıları oluşturmaktadırlar (Doğan, 2000:108).

Yeni kültürel değerler toplumun esnekliğinden doğmaktadır. Sanayileşmenin ve hızlı kentleşmenin etkisine bir de göç olgusunun eklenmesi ile birlikte kültürel yapılardaki esneklikler yeni kültürel yapıların ve değerlerin oluşmasına sebep olmuştur. Bu yeni yapı sosyal gurupların geçmişleri ile birlikte oluşmasının yanı sıra geçmiş ve yerleşik yapıdan ayrılmış yeni bir yapıdır (Aytaç, 2002:160). Bu yeni kültürel yapı içerisinde kendisini konumlandırarak uymaya çalışan gençlik de oluşan kültürel değerlerden etkilenerek tercihlerini ve beğenilerini bu yönde ortaya koymaya başlamaktadır.

Dinamik yapısı ile sürekli yenilenen kültürel değerler içerisinde değişen müzik tercihleri gençlerin, tıpkı geçmişte olduğu gibi, duygularını anlatmalarının bir yolu olarak ortaya çıkar. Gençler yeni oluşan müzikal beğenileri ile hislerini ortaya koyarak, sevinçlerini hüznelerini bu beğenileri ışığında ortaya koymaya başlarlar (Gunindi Ersöz, 2002: 4). Her nesilden önce yaşandığı gibi gençlerin müzik beğenileri de kendilerinden önce nasıl bir değişim yaşandıysa benzer bir değişim yaşanır. Yeni neslin müzikten beklentileri ve oluşturdukları müzik eserlerine yansıttıkları hep yeni oluşmuş kültürel değerlere göre şekillenir. Nesiller değiştikçe popüler kültüre bağlı olarak gençlerin müzik zevkleri ve müzikten beklentileri de değişmektedir. Hızlı tüketimin olduğu toplumlarda diğer unsurlar gibi müzik te daha tüketilen bir hal almaya başlar.

1.3.1. Genç Kimdir?

Gençlik dönemi, bireyin çocukluğu bitirip yetişkinliğe adım atacağı zaman arasındaki dönemdir. Bu dönem bireyin ailesi ve içerisinde bulunduğu yakın çevresinden daha geniş bir sosyal çevreye geçtiği dönemdir. Artık kendine özgü davranışları ile hareket etmeye başlayan birey ailesinin veya çevresinin düşünce ve

davranış kalıplarından çıkarak kendi zevkleri ile hareket etmeye başlar. Bu değişim gencin bütün yaşantısına yansır.

Genç olarak tarif edilen dönem genel kabul görmüş haliyle 12 ile 24 yaşları arasındaki dönemdir. Genç dönemin tarif edilmesinde Türkiye’de de kabul edilmiş olan bu dönem, Birleşmiş Milletler (BM) tarafından tanımlanmıştır. Gençlik döneminin başlangıcı olarak kabul edilen 12 yaş, ergenlik döneminin başladığı zamana rastlamaktadır. Ergenlik dönemi ile çocukluktan çıkan birey, reşit olacağı 18 yaşını da içine alacak şekilde 24 yaşına kadar olan dönemde genç olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemde bireyde biyolojik olarak önemli değişiklikler olmaktadır. Biyolojik değişimler de gencin hemen hemen bütün davranışlarında etkili olmaktadır. Bu biyolojik değişimlerin yanında gencin hayatında sosyolojik ve psikolojik de birçok değişim yaşanmaktadır. Bu değişimler genci etkilediği gibi gencin ailesini ve sosyal çevresini de etkilemektedir (Baran, 2013: 10). Gençlik dönemi olarak belirlenen bu yaş dönemi, bireyin hukuksal olarak reşit olma yaşını da geçtiği bir döneme denk gelmektedir. Gençlik döneminin biterek yetişkinlik döneminin başladığı yaş olan yirmi dört yaş gencin karakterinin oturduğu dönem olarak algılamak mümkündür. On sekiz yaşını geçmiş olan birey hukuksal anlamda artık yetişkin olarak kendi kararlarını kendisi verecek hale gelmiştir, ama bu yaşta hala gençtir. Bireyin gençli yaşlarının etkisinden kurtularak yetişkin statüsüne geçmesi onun karakter olarak ta yetişkinliğe hazır olduğu dönemdir.

Çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi olarak tanımlanabilecek bu geçiş süreci geçmişte oldukça kısa sürmesine rağmen, günümüzde daha uzun dönemi kapsayabilmektedir (Çetinkaya, 2013: 9). Genç aslında her dönem gençtir, fakat toplum değiştikçe gençlerin yaşantıları ve yaşantıları içerisindeki süreçlerde değişmektedir. Toplumsal düzende yaşanan gelişmeler toplumun diğer kesinlerine olduğu gibi gençlerde de kendini göstermektedir. Yaşamın artık daha hızlı olması gerekliliği, günlük koşuşturmanın içerisinde kendisine zaman ayırmaya bile zaman bulamayan gencin yaşamını bu tempoya göre ayarlaması gerekmektedir.

Gençlik kavramına yönelik tanımlar toplumdan topluma hatta aynı toplumun farklı kesimlerine göre değişiklik gösterebilmektedir. Gençlik dönemi algısının bazı toplumlarda 35 yaşa kadar çıktığını söylemek mümkündür. Bu dönem, bireyin toplumsallaştığı, birey olarak kişiliğini oluşturduğu, toplumda kendini konumlandığı

ve geleceğini şekillendirdiği dönem olarak bilinmektedir. Gençlerin boş zamanlarını değerlendirme şekilleri, onların sosyal becerilerini ne derece kazanacaklarını ve sivil sorumluluklarını ne kadar öğreneceklerini belirlemektedir. Bu kazanımların yanında kültür, eğlence, sanat, gönüllü çalışmalar ve spor, bireyin sosyal, bilişsel, psikomotor ve duygusal gelişiminde son derece önemli bir rol oynamakta ve toplumun gelişmesini ve bütünleşmesini teşvik etmektedir (Çetinkaya, 2013: 9). Gençlik dönemi çocukluk ile yetişkinlik arasındaki bir geçiş dönemi olduğu için genç, çevresi ile birlikte yeni bir sosyal statüye geçmektedir. Gencin yeni geçmiş olduğu sosyal statü ile birlikte hayatında yeni değişiklikler olur ve genç artık daha sosyalleşir ve yeni toplumsal görevler üstlenir.

Nasıl ki kültürel değerler toplumdan topluma farklıdır, gençlik kavramı ve toplumun gençliğe bakışı da bu şekilde birbirinden farklıdır. Bu sebeple gençliğin ortak bir tanımını yapmak kolay değildir (Yıldız vd. 2013: 212). Gencin toplum içerisinde kendine edindiği yere göre bundan sonraki hayatı da şekillenmektedir. Çocukluk ve gençlik döneminde zevkleri, beğenileri belirlenen birey ileriki yaşamında da belirlemiş olduğu beğeniler üzerinden kendine has kültürünü oluşturmaya başlar. Bu sebeple gençler ve gençlerin toplumsal hayata uyum sağlayarak karakterlerinin gelişmesi için ülkeler politikalarını hazırlamaktadırlar. Hazırlanan ve uygulamaya konulan politikalar, ülkenin ve o ülkedeki toplumun genel karakteristik özellikleri ve yerleşik kültürünün gence yansıtılarak gencin toplumsal düzene uygun şekilde yetişmesi sağlanmak amaçlanmaktadır. Gençleri etkileyen bir diğer önemli unsur da toplumdaki kültürel değişimlerdir.

Genç olarak tanımlanan yaşlarda olanlar, kendilerine göre daha ileri yaşta olanlara göre toplumda yaşanan kültürel değişimlerden daha kolay etkilenmektedirler. Gençler öncelikle ailelerinden etkilendikleri gibi diğer yandan yaşından dolayı medyan okuma güdüsü ile sorgulayarak içine girmiş olduğu yeni sosyal statü içerisinde kendisine bir yer edinme çabasına girmektedir (Bayhan, 2013: 136). Genç bireyin sorgulaması ve meydan okuması onun kendine has davranışlar bütünü içerisinde dâhil olmasını sağlamaktadır. Genç artık kendi düşüncelerini ön plana çıkartarak gitgide daha fazla olacak şekilde kendi istek ve arzularına göre hareket etmeye ve etkilendiği kişi ve konuların sayısı azalmaya başlayacaktır.

Gençlik toplumların en dinamik unsurudur. Toplumların geleceğinin bir göstergesidir. Genç toplumsal değişmelerden en çabuk etkilenen ve bu değişimlere en kolay uyum sağlayan grup olduğu için toplum içerisinde yeni oluşan hemen her konunun içerisinde gencin bulunduğunu söylemek mümkündür (Erkal, 1987: 365). Yaşı daha ileri olanların yaşantılarını değiştirmeleri zorken, gençlerin yaşantılarını değiştirmeleri ve yeni oluşan yaşam şekillerine uyum sağlamaları daha kolaydır. Bu sebeple gençlerin yeni kültürel değerler ortaya koymaları daha kolaydır. Bu açıdan bakıldığında gençlerin toplumsal değişimin öncülüğünü yaptıklarını söylemek mümkündür. Yetişkin birinin kurulu düzeninin değiştirerek yeni bir şeyler yapması zordur. Buna karşılık genç birey henüz yaşam düzenini oluşturma aşamasında olduğu için daha serbesttir ve değişime açıktır. Değişime hızla ayak uyduran ve bu değişim aslında birazda kendisi şekillendiren genç, yeni değerler ortaya koyarken kendi düşünceleri ile hareket ettikçe kendi beğenilerini de ortaya koymaya ve yaşamını bu beğeni ve tercihlerinin etrafında kurmaya başlar. Yetişkinliğe geçişindeki bu süreç gencin geçmiş ve o günkü değerlerinin bir bütünü olarak şekillenmektedir. Genç birey geçmişten gelen değerler içerisinde benimsediği, beğendiği ve tercih ettiği değerleri kendi yaşamında tutarken, istemediği düşünceyi de hayatından çıkartmaktadır. Bu şekilde bir sentezleme, yaşamsal değerlerin ve beğenilerin artık geleneksel olmakla birlikte güncelleşmeye doğru gitmesine sebep olmaktadır. Genç hayatında tuttuğu ve hayatına yeni kazandırdığı tercihleri ile birlikte hareket etmeye başlar. Yiyecek, içecek, yaşanan ev, dinlenen müzik tarzı gibi konularda genç birey artık kendi beğenilerini ve tercihlerini öne çıkartarak yeni beğeni ve tercih şekilleri ortaya koymaya başlayacaktır.

1.3.2. Gençlik ve Müzik İle İlişkileri

Toplumların kendi yaşam biçimlerine göre ortaya çıkartmış oldukları kültür ve kültürel değerler içerisinde bulunan müzik, insanların iç dünyalarından gelen düşünceleri ile şekillenmiş ve insanların beğenilerine göre değişerek tercih edilmiş ve yeni nesillere aktarılmıştır. Müzik de kültürel değerleri oluşturan diğer etkenlerden biridir. Bu etkenler arasında bulunan ekonomi, siyaset, din gibi olgular ile birlikte müzik yeni yetişen nesillerle birlikte değişerek toplumla iç içe yaşamıştır.

Gençlik çağı ile birlikte aile çevresinden çıkan birey yeni katılmış olduğu sosyal çevresi içerisinde beğenilerini ortaya koymaya başlar. Ailesinin nispeten dar olan çevresinden çıkan genç, okulunda katılabileceği diğer etkinlikler gibi müzik etkinliklerine de katılmaktadır (Artemiz, 2009: 14). Hatta müzik sevgisine ve isteğine bağlı olarak genç kendisi gibi müzik beğenisi olan arkadaşları ile bir araya gelerek kendilerine ait müzikler yaptıkları gruplar oluştururlar. İnsanların yaptıklarını kayıt altına alarak diğer insanlara ulaştırmalarını kolaylaştıran teknolojik imkânların artması ile birlikte gençler, kendi sevinçlerini hüznelerini müziklerine yansıtarak bu eserlerini sosyal ağlara yükleyip insanların beğenisine sunabilmektedirler. Gençler, kişisel tercihleri farklı olsa da genellikle daha hareketli müzikleri tercih etmektedirler. Yaşı ileri olan birisi daha durağan ve sakin bir müzik türü tercih ederken genç yaşın verdiği enerji ile gençler daha hareketli ve sert yapıdaki müzik türlerini tercih edebilirler.

Değişen kültürel şartlar ile birlikte oluşan popüler kültür özellikle gençler arasında tercih edilen, yön verilen bir durumdur. Popüler kültür gençlerin bütün yaşamlarına etki ederek onların giyim kuşam, saç makyaj gibi bütün tercihlerini etkilemeye başlar. Bütün bu değişen tercihler arasında gencin müzik beğenisi ve tercihi de değişmektedir. Popüler müzik olarak adlandırılan yeni ve toplum arasında popüler olmayı başarmış müzik türleri genellikle gençler ile ilişkilendirilmektedir. Geçmişlerinden gelen kültürel değerleri ve müzik beğenilerini kendi yaşamlarına yansıtan gençler artık kendilerine özgü yeni beğeniler ortaya koymaya ve bu beğeniler eşliğinde tercihlerini oluşturmaya başlamaktadırlar (Çerezcioglu, 2014: 12). Gençler toplumda oluşan kültürel akımların içerisinde dâhil olmakla hem kendilerini yani kendilerinin hayata bakışlarını yansıtmaktalar ve hem de bu şekilde toplum içerisinde kendilerine bir yer bulmaktadırlar. Bu şekilde bir gruba ait hisseden birey aidiyet duygusu ile birlikte kendini daha rahat hisseder.

Kendine özgü değerleri ortaya koyan genç, artık bu değerleri çabucak tüketmeye başlamıştır. Popüler olanı tercih etme ve hemen kullanıp tüketme giderek yayılmaya başlamıştır (Koynar, 2008: 57). Diğer konularda olduğu gibi müzikte de benzer durum yaşanmakta, gençler popüler müzikleri tercih edip dinlerken bir taraftan da bu eserleri hızlı bir şekilde tüketir hale gelmişlerdir. Tüketimin hızlanması, üretimin de hızlanmasına sebep olurken bu hızlı düzenin içerisinde üretilenlerin kalitesi

sorgulanamaz olmuştur. Bu sorgulayamamanın sebebi, kaliteyi veya değeri düşünecek kadar zamanın bile olmamasıdır.

Müzik gençlerin yaşantısından ayrıştırlamaz bir iletişim yoludur. Genç müzik yoluyla toplum hakkında ve sosyal konularda bilgi edinir. Tüm bunlar kendi kimliğinin oluşmasında etkilidir. Genç nasıl olmak istediğini göstermek ya da vermek istediği mesajı iletme için müziği seçebilmektedir. Genci anlayabilmek, onun dünyasına girerek içinde olup bitenleri görebilmek için iletişimde müzik hem çok hızlı hem de kolay bir yoldur (Erdem, 2011: 21). Gencin tercih ettiği müziğe, bu müziğin üretim tarzına bakarak onun yaşamının yapısını anlamak mümkün olabilmektedir. Hızla yaşayan ve hemen tüketmek isteyen genç buna göre bir tercih sergilerken, hızlı tüketime değil de kaliteyi sorgulayarak tercih etmeye çalışan genç de daha çok irdeleyerek tercihlerini şekillendirmektedir.

Müzik tercihlerinde etkili olan bir diğer unsur da bireyin içerisinde bulunduğu sosyal sınıftır. Sosyal sınıf, birbirine benzer yapıdaki ekonomik durumu olanların, benzer yaşam tarzında yaşayanların oluşturduğu topluluklardır. Benzer sosyal gruplar arasındaki müzik tercihleri de birbirine benzemektedir (Sağır ve İmik, 2008: 275). Ekonomik yapı ve yaşam biçimi olarak birbirine benzer yapıda olan topluluklar aynı zamanda birbirlerine yakın ve aynı çevre içerisinde bulunmakta ve hemen hemen benzer şeyleri yaparak hayatlarına devam etmektedirler. Bu sebeple aynı sosyal sınıf içerisinde olanların tercihleri de birbirine benzemektedir. Birbirine yakın tercihleri olan ailelerin çocukların müzik tercihleri oluşurken de yine benzerlikler yaşanabilecek, bu ailelerden yetişen gençler de aynı beğenilere sahip olabileceklerdir.

Sosyal statünün belirlenmesinde ekonomik durum, meslek, eğitim, mensubu olunan aile bağları etkili bir rol üstlenir. Hayatı yaşayış biçimi, içinde bulunulan sosyal çevre ve bu çevreye uyum için yapılan tüm davranış biçimleri, kişilerin beğenileri ile paralellik gösterir. Bu sebeple kişinin yaşayış şekli, beğenileri, sosyal ve ekonomik durumu hakkında veriler sunar. Müzik zevkleri ve sosyal sınıflar arasında yapılan ilişki açıklamaları sosyoekonomik statü ve meslek kategorilerine atıfta bulunur. Sosyal yapı ve müzik zevkleri birbirlerini karşılıklı olarak etkiler. Sosyal grupların farklılıklarını ortaya koyma çabaları, müziğin değişik zevk kültürlerini biçimlendiren farklı yapılarla ayrılmasına sebep olmuştur. Müzik zevklerinin farklılaşması, grupların oluşumuna

olanak verirken, gruplar arası ayrımı da güçlendirir. Sosyal sınıf ve müzik tercihleri arasındaki ilişki pek çok araştırmacı tarafından ortaya konmuştur. Belli müzik türleri belli sosyal sınıfları temsil etmektedir. Örneğin iyi eğitim almış, üst sınıf mensubu kişiler genellikle yüksek kültürle eşleştirilen klasik müzik, opera tarzı müzikleri tercih ederken, eğitim seviyesi düşük, işçi sınıfından bu müzik türü tercih edilmemektedir (Albayrak, 2015: 9).

Müzik toplumun her katmanına etki etmekte her alanda kendini göstermektedir. Toplumun siyasi yapısında, dini inançlarını yaşamasında, sosyal yaşantısında müziğin etkisini görmek mümkündür. Bölge bölge ayrılan özelliklerine rağmen müzik genel olarak bakıldığında toplumun geneline yayılmış genel özellikler göstermektedir. Toplum içerisinde bulunan nispeten daha küçük sosyal grupların hepsi kendilerine has müzik beğenileri oluştursalar ve tercihlerini bu beğeniler ışığında ortaya koysalar bile genel bir pencereden bakıldığında bu farklı beğenilerin bir ortak noktada toplandığı görülmektedir (Angı, 2012: 20). Teknolojideki gelişmeler ile birlikte hazırlanan müzik eserleri insanların beğenisine sunulunca bu eserlerin kalitesi de müzik tercihlerinde etkili olmakta ve gençlerin müzik tercihleri buna göre şekillenmektedir.

Toplumun oluşturan bireylerin müzikten beklentileri ve müzik tercihleri durağan bir yapıda değildir. Sürekli değişen dinamik bir yapıya sahiptir. İnsanların sürekli değişmesi gibi sürekli değişen müzik tercihleri birçok faktörden etkilenmektedir. Bu faktörler arasında, eğitim, sosyal çevre, bireylerin ruh hali, uyarılmışlıkları gibi faktörlerdir. Birey daha önce sevincini, üzüntüsünü, dertlerini farklı bir müzik türünü tercih ederek anlatırsa, daha sonra değişik bir müzik türünü ya da aynı müzik türünün farklı bir yapısını tercih ederek de anlatabilir. Müzik beğenisi ve tercihlerindeki bu değişim bireylerin kişisel özelliklerinin yanı sıra psikolojik ve sosyal özelliklerine göre de değişmektedir. Bu etkenlerin hemen hemen tamamı sürekli değişkenlik göstermektedir. Bunlardaki değişimler de dolaylı olarak gençlerin müzik beğenilerine ve tercihlerine etki etmektedir. Bu değişim bir müzik eserini farklı icracılardan duyma isteği şeklinde olabileceği gibi, farklı türdeki eserleri aynı icracıdan dinleme isteği şeklinde olabilmektedir. Nitekim sosyal yaşamda görünen de budur. İcraçılar alışıla gelmiş ve kendilerine has olmuş müzik tarzlarının dışında olan müzik türlerine yönelmekte bu şekilde daha farklı kitlelere ulaşabilmektedirler. Müziğin ortaya konuluşundaki bu değişim gençlerin müziğe olan beğenilerinin ve tercihlerinin de

etkilenmesine sebep olmaktadır. Genç yeni dinlediği eseri kendi beğenisinin içerisinde tahlil ederek benimser veya dışlar, bu da müzikte yeni beğeni tarzlarının oluşmasına sebep olur (Şenel, 2014: 214). Dolayısıyla gencin müzik tercihlerindeki değişimin sebeplerini anlamak için toplumda yaşanan değişimleri genel olarak ele almak ve bu değişimleri sağlayan bütün dinamikleri değerlendirmek gerekmektedir. Gençlerin de müzik tercihlerinde onların kişilik profilleri etkili olmaktadır. Gencin yaşadığı yer, içerisinde bulunduğu sosyal grup gibi faktörlerin tamamı gencin müzik tercihinde etkili olmaktadır.

İnsanların yaşadıkları coğrafya ve o coğrafyaya ait genel özellikleri içerisinde barındıran folklorik özellikler o bölgedeki müzik beğenisini ve tercihleri etkilemektedir. Bireyler kendi bölgesinde bulunan icracıların ortaya koymuş olduğu ve yine kendi kültürel değerleri ile şekillenmiş eserleri tercih ederek o çevredeki insanların ortak duyguları ile hareket eder. Bu da o toplumdaki birikimlerin etkisi ile olmaktadır. Aynı coğrafyadaki insanların arasında yaygın olan kültürel değerler ile oluşturulmuş eserler o bölgeyi yansıtmaktadır ve insanların tercihleri de bu kültürel değerlere göre ortaya çıkmaktadır (Kamalı ve Temiz, 2017: 21). Müzik beğenisini sorgulayarak şekillendiren genç, müzik tercihlerini oluştururken kendi duygu ve düşünceleri ile müziği oluşturanların kendi duygularına olan hitabına bakmaktadır. Kendisine hitabeden, kendi düşüncelerini dillendiren müzik eserlerini tercih eden genç, sonraki yaşamında da bu tercihlerini devam ettirmektedir. Buradan hareketle gencin müzik tercihinin oluşmasında kendi duygu ve düşüncelerinin etkisinin olduğunu söylemek doru olacaktır.

Çocuk toplum içerisindeki sosyal guruplara dâhil olmadan önce diğer kültürel değerler gibi müzik tercihlerini de ailesinin etkisi ile oluşturmaktadır. Bu şekilde öğrenilen müzik beğenisi ve tercihi çocuğun daha sonraki yaşamında da etkili olmaktadır. Daha henüz akranları ile vakit geçirmeye başlamamış olan çocuk büyük ölçüde ailesinin tercihlerine ayak uydurarak onlarla birlikte aynı müzik türlerini tercih eder. Ailesinden ayrı sosyal çevrelere girmeye başlayan çocuk, çevresinin de etkisiyle yeni müzik beğenileri oluşturmaya, tercihlerini buna göre belirlemeye başlar. Bu sebeple bireyin müzik beğenisi ve tercihlerinin belirlenmesinde ailesinin ve sosyal çevresinin etkilerinin olduğunu, bu etkileri kendi kişilik özellikleri ile harmanlayarak yeni beğeni ve tercihler oluşturduğunu söylemek mümkündür (Kamalı ve Temiz, 2017:

22). Gencin en yakınlarında olan aile ve akranlar, onun diğer bütün tercihlerinde olduğu gibi müzik tercihlerinde de etkili olmaktadır. Aile içerisinde yerleşmiş olan kültürel değerler arasında olan müzik kültürü, geçmişten gelen ve anne, baba ve daha büyük aile bireylerinin tercihlerine göre şekillenmiş müzik tercihi, yeni yetişen gencin müzik kültürünü de şekillendirmektedir. Genç, ailesinden almış olduğu müzik kültürünün üzerine kendi beğeni ve tercihlerini de katarak yeni bir sentez oluşturmakta ve kendine has müzik kültürünü ve tercihini ortaya koymaktadır. Burada bireyin kendi tercihleri konusunda tutumunun da önemini olduğunu söylemek gerekir.

İnsanların müziğe karşı olan tutumları müzikal beğenilerine ve tercihlerine etki etmektedir. İlk defa duyulan bir müzik eserine veya türüne karşı gösterilen tutum o türün benimsenmesinde ve tercih edilmesinde önemli bir etkidir. Farklı müzik örnekleri arasında tutumunu ortaya koyan birey, bu tutumlarındaki değişimlere göre müzik tercihini ve beğenisini değiştirecek veya aynı bırakacaktır (Kamalı, 2017: 21-22). Gencin tutumu, yaşamı içerisinde karşılaşmış olduğu yeni öğeleri hayatına geçirmesi veya hayatından uzaklaştırması konusunda belirleyici rol üstlenmektedir. Genç, ortaya koyacağı tutumla tercihini olumlu ya da olumsuz yönde kullanabilir.

1.4. Geleneksel Türk Müziği

Geleneksel Türk Müziği geçmiş kültürümüzün bizlere sunmuş olduğu çalgıları, makamı, söyleyiş özellikleri ve içinde barındırdığı duyguları ile özel bir yapıya sahiptir. Geleneksel Türk müziği ile ilgili kaynaklar fazla sayıda olmamasına rağmen Geleneksel Türk Müziğindeki değişimi tarihimizde yaşanan değişikliklerle ilişkilendirerek açıklamak mümkün olmaktadır. Türklerin İslamiyet'i benimsemeden önceki dönemlerdeki müzik kültürü Orta Asya gelenekleri ve bu gelenekler ile oluşmuş kültürel özelliklere göre şekillenmiş durumdadır. Onuncu yüzyıl ile on dördüncü yüzyıl arasındaki dönem Geleneksel Türk Müziğinin oluşum dönemi olarak adlandırılmakta ve bu dönemin açıklanmasında Geleneksel Türk Müziğinin nazari yönü ve yazılı hali dikkate alınmaktadır (Yarman, 2002: 5). Geleneksel Türk müziği hun İmparatorluğu döneminde devlet eliyle yönetilmekte bu şekilde gelecekteki müzik kültürü oluşturulmaya çalışılmaktadır. Mehter Takımının atası sayılabilecek Tuğ takımı bu dönemde kurulmuş ve devlete ait ilk askeri müzik topluluğudur. Tuğ takımı dini ve

askeri müzikler yanında Sanat müziği, Halk müziği gibi dallarda da örnekler ortaya koymuştur. İslamiyet öncesinde Geleneksel Türk Müziği adına en dikkat çekici dönem Uygurlar dönemidir. Bu dönemde modal müzikte gelişmiş bir seviyeye ulaşmıştır. Selçuklular döneminde Geleneksel Türk Müziği Arap ve Fars kültürlerinin etkisinde kalmıştır. Geleneksel Türk müziği bir taraftan kendi öz değerleri bir taraftan İslami coğrafyanın etkisiyle zengin bir müzik kültürüne kavuştu ve Tasavvuf Müziği bu dönemde müzik kültürümüze dahil oldu. Tasavvuf Müziğine ait eserler cami dışında, tarikat toplantılarında da icra edilmiştir. Geleneksel Türk Sanat Müziği Arap müziğinin yanında Bizans ve İran müziğinin etkisinde kalırken Geleneksel Türk Halk Müziği Anadolu'da yaşamış olan uygarlıkların kültürleri ile yoğrularak oluşmuştur (Pelikoğlu ve Özşen, 2015: 53).

Oluşum döneminin sonlarında o dönemin önemli müzik insanlarından olan Abdülkâdir Merâgî, yeni dönemin oluşmasında önemli çalışmalar yapmış, Yavuz Sultan Selim'in 1512 yılında tahta çıkmasına kadar geçen sürede Geleneksel Türk Müziğinin perdeleri ve makamlarında bazı nazari değişiklikler yapılmıştır. Geleneksel Türk Müziğindeki bu değişim bir nevi Rönesans dönemi olarak adlandırılabilir dönüştürüm dönemi olarak adlandırılmaktadır. Geleneksel Türk Müziğinin Klasik Dönemi olarak adlandırılabilir dönem on yedinci yüzyıldan Lale Devrinin bitiş zamanına denk gelen 1730 yılına kadar ki dönemde Avrupai Barok Müzikle şark kültürünün harmanlandığı bir sentez yaşanmıştır. 1730 yılından 1836 yılında İsmail Dede Efendinin ölüm tarihine kadar geçen döneme de Geleneksel Türk müziğinin Son Klasik Dönemi denirken, Tanzimat'ın ilanından 1945'e kadar geçen döneme Romantik Dönem, 1945'ten günümüze kadar geçen döneme de Çağdaş Dönem adı verilmektedir (Yarman, 2002: 6).

Dönüşüm döneminde Osmanlı'da önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu gelişmelerin bazıları politik olmakla beraber toplum hayatına etki edecek ve toplumun yaşantısından tercihlerine kadar bir değişim sağlayacak gelişmelerdir. Bu gelişmeler arasında en önemli sayılabilecek olanı İstanbul'un fethidir. İstanbul'un fethi ile bir devir kapanmış yeni bir devir başlamış ve bu da toplumsal hayata önemli etkiler doğurmuştur. Bu dönemde Geleneksel Türk Müziğinde makamsal değişiklikler yaşanmış olmasının sebepleri arasında Mehter hanenin ve Enderun Mektebinin etkileri büyüktür. Özellikle Fatih dönemi ile birlikte Osmanlı'da okullaşma oranı artmış ve halkın güzel sanatlarla yönelimi başlamıştır. Sanat konusunda yetenekli olanların eğitimleri devlet tarafından

verilmeye, maddi gereksinimi olanların bu gereksinimleri karşılanarak sanatlarını daha rahat icra etmelerine yardımcı olunmaya başlanmıştır. Sanatını oluşturması için araç gereç yardımı sağlanan müzisyenlerin sanatlarını icra etmeleri için gerekli olan ortam onlara sunulmuş, sanatçılar kendilerine rahat çalışma ortamı bulmuşlardır. Bu gelişmeler de Geleneksel Türk Müziğinin gelişmesine olumlu katkılar sağlamıştır (Yarman, 2002: 5). III. Selim zamanında kurulan Nizam-ı Cedid ordusu bünyesinde bir boru takımı kurulmuş, bu boru takımı 1826 yılında Yeniçeri Ocağının kaldırılmasına kadar müzikal çalışmalarına devam etmiş, bu tarihten sonra da Mızıkayı Hümayun adını almıştır. Bu şekilde de Batı müziği Osmanlı'ya girmiştir (Pelikoğlu ve Özşen, 2015: 54).

VI. Mehmet döneminde Geleneksel Türk Müziğinin gelişimi için bütün imkânlar sağlanmış, dini müzik eserlerinin yanında din dışı müzik eserleri de ortaya konulmuştur. Geleneksel Türk Müziği içerisinde Batı Müziğinin notalarının kullanımı on yedinci yüzyılda Ali Ufkî Bey'in çalışmaları ile olmuştur. Geleneksel Türk Müziğindeki bu gelişmeler sonrasında Osmanlı saray müziğinin dini değerler ile bağdaşmadığı söylentileri başlamış, sarayda yapılan müziğin din ile bağdaşmadığı bile söylenmiştir (Yarman, 2002: 5-6). Saraya bağlı olmayan ve müzik eğitimi veren ilk müzik okulu Bugünkü adıyla İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı olan Dârülelhan'dır. Dârülelhan'da verilen müzik eğitimleri ilk zamanlarda Türk Müziği eğitimleri verilirken daha sonraları Batı müziği eğitimleri verilmiştir. Bu kurumdan çok sayıda müzisyen yetişmiş, bu müzisyenler Geleneksel Türk Müziğine önemli eserler kazandırmışlardır. Müzik eğitimi veren kurumlar arasında Cumhuriyet'in ilanından sonra 19324 yılında kurulan Musiki Muallim Mektebi ile 1936 yılında kurulan Ankara Devlet Konservatuvarını da saymak mümkündür. Geleneksel Türk Müziğinin çağdaş döneminde Doğu-Batı sentezi yaparak, Klasik Türk Müziğinden Çağdaş Türk Müziğine geçişi sağlayan Türk Beşleri ile olmuştur (Pelikoğlu ve Özşen, 2015: 54).

1.4.1. Geleneksel Türk Sanat Müziği

Toplumun üst katmanlarına hitabeden yapısıyla Geleneksel Türk Sanat Müziği kentsel kökeniyle dikkat çekmektedir. Divan Müziği – Klasik Türk Müziği gibi adlarla

da anılan Geleneksel Türk Sanat Müziği Osmanlı sarayı tarafından da çok beğenilmekte bu müzik türünün bestecilerine padişahlar bile özenmektedir (Say, 2006: 225).

Geleneksel Türk Sanat Müziği Osmanlı Sarayında yaşatılmış ve Cumhuriyetin ilanından sonra ülke geneline yayılabilmiştir. Yüzlerce makamı olan ve seslendirilebilmesi için uzun eğitimler alınması gereken Geleneksel Türk Sanat Müziği, notası standart olmayan, yazıldığı notadan okunmayan ve çalınamayan, tek sesliliğin yanında çok sesliliğin de kullanıldığı bir yapıya sahiptir. Geleneksel Türk Sanat Müziğinde kendine özgü çalgılar ile birlikte batı çalgıları da kullanılmaktadır (Yurga, 2010, 16).

Geleneksel Türk Müziği öncelikle bir ses müziği olarak oluşmuştur. Çoğu sözlü eserden oluşmasına rağmen küçük bir bölümü saz eserleridir. Saz eserlerinin büyük bir çoğunluğunun konum, statü ve işlevlerinin tanımı aslında sözlü eserlere ita fen yapılmıştır. Örnek olarak saz semaisi ya da başka bir saz eseri de, sözlü semailerden sonra faslın bittiğini belirtir. Ya da şarkıların arasında giriş, geçiş taksimleri ya da ara taksim gibi gördükleri işlevlere göre isimler alarak aynı makamdaki eserlerin birinden diğerine geçişi sağlamak için tasarlananlar da bulunmaktadır. Türk Sanat Müziğinde eserlerin ses dizilerini, ses dizilerinin özelliklerini; karar sesini, güçlü perdesini, donanımını, seyrini tek kelime ile ifade eden terime makam denmektedir. Birbiri ardına sıralanan sekiz sese dizi denmektedir. Dizilerin de makamları oluşturduğu düşünülebilir. Makam, müzikte belirli bir duygunun, belirli bir anlamın gösterildiği ya da işaretlendiği yer olarak da tanımlanmaktadır. Müzikte belli bir duyguyu, düşünceyi ya da anlamı simgelemektedir. Türk Sanat Müziğinin temelini oluşturan özelliklerden ikinci olan usul de makamın oluşmasında yol gösterici konumdadır; melodilere, nağmelere yol gösteren kuralları oluşturur. Müzikte seslerin sıralanış biçiminde zaman açısından bir düzen bulunmaktadır. Usul, bu zamanın düzenli aralıklarla gruplara ayrılması anlamına gelmektedir (Dinç, 2014: 14-15).

Türkiye’de 1950 ve sonrasında popüler kültürle beraber müzikte yaşanan değişimleri bu şekilde özetleyebiliriz. Osmanlı/Türk Müziği de bu sosyal ve siyasal değişimlerden nasibini almış bir müzik türü olarak, bahsi geçen dönem aralıklarında değişime uğradığı görülmektedir. Eskinin Osmanlı/Türk müziği şimdinin Türk Sanat Müziği şeklinde isim bile değiştirdiği düşünülmektedir. Ancak yeterince karanlık bir

döneme maruz kalan Osmanlı Türk müziği değişim geçirerek dinleyicilerin karşısına çıkması normal karşılanması gereken bir durum olduğu var sayılır. Bir bakıma Lale Devri'nde görülen yaşam tarzı, zevk ve eğlence ölçөгindeki değişikliklerin başladığı dönem olarak da görebiliriz. Tanzimat'la birlikte devlet yapısında, sosyal hayatta ve daha özelden var olan müzikteki değişim aslında Cumhuriyet ve sonrası Osmanlı/Türk müziğine ön ayak olmuş diyebiliriz (Şanlıer, 2011: 79-80).

Toplumun günlük yaşantısında kolay anlaşılabilir bir dil kullanılması Türk Sanat Müziğinde de daha yalın formların kullanılmasına dil olarak da yalın ve kolay anlaşılabilir bir yapının oluşmasına sebep olmuştur. Kentsel nüfusun artması ile birlikte ekonomik yapının değişmesi ve daha hızlı yaşama gerekliliği müzik beğenisine de değiştirirken aynı zamanda müziğin sunuluş biçimini de değiştirmiş ve Türk Sanat Müziği eserleri daha kolay anlaşılabilir bir yapıya dönüşmüştür. Bu şekliyle Türk Sanat Müziği eserleri daha akılda kalıcı, daha kolay anlaşılabilir bir hal almış basit denebilecek ezgi ve sözlerle oluşturulmaya başlanmıştır. Teknolojinin gelişmesi ve müzik dinleme imkânlarının artması ile birlikte ticari bir yapıya kavuşan Türk Sanat Müziği eserleri popüler olma çabası içerisine girmiş ve geleneksel yapıdan uzaklaşmıştır. Müzik dünyasında piyasa koşullarının hâkim olmaya başlaması ile birlikte Geleneksel Türk Sanat Müziği eserleri yeni düzenlemelerle tekrar söylenmeye, eski ile yeninin karışımı bir sentez halinde dinleyiciye sunulmaya başlanmıştır (Kurtuldu, 2009: 514).

Geleneksel Türk Sanat Müziğinin ait olduğu dönemin geçmiş olduğu düşünülmektedir. Geleneksel Türk Sanat Müziğinin dinamik bir yapıda olduğunu ve tamamı olmasa da birçok örnekleri ile müzikteki yenileşmeyi yaşadığını düşünenlerin dışında genel kanı, Geleneksel Türk Sanat Müziğinin geçmiş dönemi ifade ettiğidir. Geleneksel Türk Sanat Müziği hakkında bugün böyle düşünülmesinin sebeplerinin başında ne kadar piyasa şartlarının hâkim olduğu, talebe karşı arz edilen popüler eserlerin oluşturulması olsa da Geleneksel Türk Sanat Müziğinin halktan uzak olması bu müzik türünün geçmişi ile ilgilidir. Yedi yüz yıllık bir geleneğin ürünü olan Türk Sanat müziği 1520 öncesinde oluşumunu yaşamış, 1826'ya kadar zirve noktasını yaşamış, daha sonra ise gerileme dönemi yaşamıştır. Geleneksel Türk Sanat Müziğinin gerilemesinde etkili olan sebeplerin başında Osmanlı Sarayında Batı müziği formlarının hâkim olmaya başlaması yatmaktadır. Batı müziğinin devlet tarafından daha çok itibar

görmesi Geleneksel Türk Sanat Müziğinin gerilemesine sebep olmuştur. Türk Sanat Müziğinin gerilemesinin bir diğer sebebi Osmanlı İmparatorluğundan sonra ilan edilen Cumhuriyet döneminde Geleneksel Türk Sanat Müziğine gerektiği kadar değer verilememesidir. Cumhuriyetin ilanından sonra tekke ve zaviyelerin kapatılması buralarda yapılan müziğin de yapılamamasına sebep olmuştur. Cumhuriyetin ilanından sonra müzik eğitiminin devlet eliyle yapılması ve bu eğitimin kapsamına Batı müziğinin alınması da Geleneksel Türk Sanat Müziğinin gerilemesine sebep olmuştur (Öztüfekçi, 2006: 10).

1.4.2. Geleneksel Türk Halk Müziği

Geleneksel Türk Halk Müziği halkın sevinç, hüznün, özlem gibi duygularını içten gelen bir anlatımla ortaya koyduğu müzik türüdür. Halkın içerisinde bulunan halk müziği sanatçıları toplum içerisinde yaşamış olduklarını anlattıkları müziklerinde kendilerinin veya toplumun yaşadıklarından yararlanırlar. Beslenme noktasının yine halk olduğunu söyleyebileceğimiz Geleneksel Türk Halk Müziği ozanları yaşanan olaylar karşısında duyulan üzüntü veya sevinci, giden birinin arkasından duyulan özlemi anlatırken kendilerine geleneksel çalgıları kendilerine has kullanım tarzları ve söyleyiş yapıları ile yine halka sunmaktadırlar. Aynı yörelerde farklı sunuş şekillerinin bir araya gelmesi ile oluşan Geleneksel Türk Halk Müziği geniş halk kitlelerine yayıldığı için geniş bir dağarı bulunmaktadır (Akpınar, 2002: 48). Halk müziği halkın tamamını kapsamaktadır. Halkın bütününe duygu ve düşüncelerini yansıtan halk müziği eserleri herkes tarafından benimsenmiş ve bu şekilde toplumun geneline yayılmıştır.

Geleneksel Türk Halk Müziği halkın içerisinde doğmuş ve halkın ta kendisini anlatan eserler olduğu için halk kültürünün özelliklerini kullanmaktadır. Dile getirildiği yörenin özelliklerini yansıtan Türk Halk Müziği eserleri yine yöreye ait çalgılar ve dil yapısı ile oluşturulan halkın ortak yapımı olan anonim eserlerdir. Her yörenin kendine özgü tavır ve üslup özelliklerini taşıyan türküleri ve folklorik oyunları vardır (Öcal, 2013: 129). Geleneksel Türk Halk müziği eserleri halkın kendi değerleri içerisinde doğduğu, halkın yaşadıkları karşısında oluşan sevinç ve üzüntüleri anlattığı için halktan ayrı düşünülemez bir müzik türüdür. Bireysel ya da toplumun geneline yansıyan olaylar halkın içerisinde gelen ve aynı olayı halkla birlikte yaşayan ozanların dilinden

dökülen Geleneksel Türk Halk Müziği eserleri bütün halkın ortak yapımı olduğu için benimsenip geniş kitleler tarafından tercih edilmektedir (Vural, 017: 89). Halk müziği eserleri ait olduğu toplumun özelliklerini yansıtmaktadır. Çünkü bu eserler tamamen halkın kendisine, halkın içinden çıkmış olanlara aittir. Bu yönüyle halk müziği eserleri folklorik yapısının bütününün içerisindeki bir parça olarak da nitelendirilebilir. Türk Halk müziği başka ifade ile halkın estetik eğilimini yansıtan, bir yandan halkın yarattığı, öte yandan sevgi ile benimsediği, çoğunlukla dinlediği müziktir. Türk Halk Müziği sadece Türkiye sınırlarında değil dünyanın birçok bölgesinde sevilen ve benimsenen bir müzik türüdür. Farklı yörelerde farklı söyleyiş tarzları olsa da Kafkasya'dan Türkistan'a, Sibiry'a'dan Urallara, Kırım'a kadar uzanan bir coğrafyada tercih edilmektedir (Yücel, 2011: 2). Dünya üzerinde yaşayan bütün halkların, kendi duygu ve düşüncesi, sosyal yaşamı, tarihi ve coğrafi konumu ile şekillenen hayat bulan müzik türlerine halk müziği denir. Her ulus kendi müziğini tarihi süreç içerisinde, yukarıda ifade edilen özellikler çerçevesinde geliştirmiş ve o ulusun kültürel bir kimliğine bürünmüştür. Bu müzik ürünleri halkın kendi iç benliğinden çıkar ve halkın kendisini anlatır. Dile getirildiği bölgelerde yerleşik olarak yaşayan kişiler tarafından söylenen halk müziği eserleri söylene söylene halk arasında aşinalık oluşturmakta ve nesilden nesile aktarılmaktadır.

Türk Halk Müziği günümüzde Anadolu ve Anadolu'ya yakın olan bölgelerde yaşayan halkların ortak müziği olarak algılanmaktadır. Türk Halk Müziği ürünleri Sanat Müziğinin tersi olarak şehirlerin değil kırsal bölgelerin müziğidir. Şehir hayatındaki gibi yabancılaşan toplumların değil, birlikte yaşayan, beraber çalışıp üreten ve ürettiklerini birlikte tüketen insanların ortak eseridir (Eroğlu, 2014: 233). Ölçek olarak daha küçük, birbirine yakın insanların, daha samimi bir şekilde yaşadığı yerlerde yöre halkının kendi kültürünü yansıtmaya imkânı bulduğu eserlerdir.

Türk Halk Müziği içerisine dâhil edilebilecek olan birçok bölge müziği aynı zamanda Türk Sanat Müziği yapısına da benzemektedir. Buna örnek olarak Rumeli Bölgesinde dile getirilen eserleri vermek mümkündür. Buna karşılık bazı yörelerde söylenen halk müziği eserlerinin, örneğin Karadeniz Bölgesi, Türk Sanat Müziği nameleri ile hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Özellikle büyük merkezlerde ortaya konulan

Türk Halk Müziği eserlerini bazen Sanat Müziği ezgilerinden ayırt etmek imkânsız gibidir. Anadolu’da dile getirilen Türk Halk Müziği eserleri genellikle bestelenen şiirlerin formları ile adlandırılmaktadır. Koşma, mani, karşılama, destan, semai, varsağı gibi isimlerle anılan bu formlar kompozisyon yapısı olarak serbest bir çeşit olan türkü şeklinde söylenen bu eserler üslup olarak da bozlak, uzun hava, maya oyun havası gibi isimler almaktadır. Halk müziği eserleri ilk bakışta birbirine benzeyen yapılardaymış gibi gelse de derinlemesine inceleme yapıldığında bu eserlerin çok renkli içeriklerinin olduğunu, toplumun yaşanmışlıklarıyla oluşturulan gerçek duyguları yansıttığını görmek mümkündür (Yücel, 2011: 2).

Türk Halk müziği eserleri halkın içinden gelen duyguları yansıttığı için toplumları etkileyici bir yönü vardır. Günlük yaşam içerisinden gelen bu eserler hemen her zaman benzeri duyguların yaşanma ihtimalinin olmasından dolayı zamandan bağımsız eserlerdir. Türkülerde anlatılanların her an bir karşılığını bulmak mümkündür. Türk Halk Müziğinin dinleyici kitlesinin artması ve bu eserlerin ülke genelinde dinleniyor olması 1970’li yılların başında radyoda Türk Halk Müziği eserlerinin yayınlandığı programların yayınlanması ile olmuştur. Daha sonraki yıllarda televizyonun yayına başlaması ve kitle iletişim araçlarının sayılarının artmasıyla birlikte Türk Halk müziği ezgileri daha çok dinleyici kitlesine ulaşmaya başlamıştır. Müzik yayının yanında Türk Halk müziği formunun içerisinde olan oyunların okullarda ve özel kurslarda öğretiliyor olması da halkın kendi öz ürünlerini öğrenmelerine sebep olmuştur. Özellikle bir yöreye ait olan Türk Halk Müziği eserinin veya yöresel oyunun bilinmediği bölgelere ulaşması bu tür çalışmalarla sağlanmıştır(Angı, 2012: 37-38). İletişim araçlarının yaygınlaşması ve bu araçlarla ulaşılan kitle sayısının yükselmesi ile birlikte geleneksel Türk halk müziğine olan ilgide artmıştır. Bu artışın birinci sebebi iletişim imkânlarının artması iken ikinci önemli unsur ise bu eserlerin geniş kitlelere ulaşması ile birlikte özellikle genç nüfusun bu eserleri fark ederek dinlemeye ve benimsemeye başlamalarıdır.

Türk halkının kendi öz değerleri içerisinden çıkan Türk Halk Müziği, ait olduğu bölgenin coğrafi, tarihsel, sosyal unsurlarından doğmaktadır. O yörenin bütün özelliklerinin bir harmanı olarak geçmişten günümüze gelen Türk Halk Müziği eserleri aynı zamanda kültürel unsurları da yansıtan bir yapıya sahiptir. Geçmişten geleceğe doğru uzanan yaşam tarzı içerisinde insanların yaşanmışlıklarını yansıtan bu eserler

kültürün gelecek nesillere aktarımını da yapmaktadır. Geçmişte yaşanmış ve toplumun tamamının etkilendiği olaylar için dile getirilen Türk Halk Müziği eserleri yaşananların izlerini yansıttığı için sürekli olarak dinlenmekte ve eserde dile getirilenler herkesin hafızasında yer etmektedir. Bu tür yaşanmışlıklar ve sonrasında oluşturulan eserler toplumu bir arada tutacak etki doğurmakta halkın birbirine kenetlenmesini sağlamaktadır. Bu yönüyle halk müziği toplumu birleştirici bir etki yaratmaktadır (Kınık, 2011: 142-143). Halk kültürünü yansıtan halk müziği eserleri, halkın kendi içerisinde çıktıkları için, o toplumun özelliklerini yansıtacak niteliktedir.

1.5. Genç Dinleyicilerin Geleneksel Türk Müziğine Bakışı

Gelenek, bir toplumun yaşanmışlıklarının sonuçları olarak meydana gelmiş ve toplum tarafından benimsenmiş alışkanlıklar olarak nitelendirilebilir. Bu nedenle geleneklerin toplumun kendi öz varlığı ile devam etmesinde oldukça önemli temel taşları olduğu da savunulabilir. Dolayısıyla, geleneklerin gelecek kuşaklara aktarımı ve yaşatılması bir anlamda toplumun yaşatılması manasına geldiği söylenebilir. Türk halkının gelenek ve göreneklerinin de yaşatılmasında durum farklı olmayacaktır. İşte bu noktada en önemli yardımcı unsurların başında ise sanat ve sanat eserleri gelmektedir. Müzik sanatı ise yazılı kültür aktarımında ziyade sözlü kültür alışkanlığına sahip olan bizler için çok daha önemli bir konuma sahiptir. Bu nedenle gençlerimizin geleneksel müziklerimizden uzak kalmaması oldukça önemli görülmelidir.

Beğeni kelimesi, doğruyu yanlıştan, güzeli çirkinden ayırt etme yeteneği olarak tanımlanabilir. Bir durum eğer beğeniliyorsa o durum beğenen tarafından güzel ve doğru olarak algılanmaktadır. Eğer güzel olarak algılanmıyorsa aynı zamanda beğenin olmadığı da söylemek mümkündür. Beğenin neye ve kime göre olduğunu sorgulamak çok doğru değildir. Çünkü beğeni için tek bir etken söz konusu olmadığı gibi herkes için beğeni veya güzel farklı şeyler ifade etmektedir. Bir kişi için güzel olan ve beğenilen başka biri için güzel olmayabilmektedir. Buna göre beğenin kişiye özgü bir davranış olduğunu söylemek mümkündür. Birey kendine özgü duygu ve düşüncelerine göre oluşturduğu süzgecinden geçirerek ile bir şeyi beğenir veya beğenmez. Bireyin beğenilerinin oluşmasında birçok etkenden söz etmek mümkündür. Bireyin içerisinde bulunduğu coğrafya, sosyal çevre gibi unsurlar onun beğenisini

etkileyebilmektedir. Birey içerisinde bulunduğu çevrenin kendisine sunmuş olduklarını kendi çevresi içerisinde çıktığı için diğer şeylere göre daha kolay kabullenmektedir. Bireyin beğenisine göre tercih edeceği müzik de aynı şekilde bireyin kendini müziğin içerisinde hissetmesi ile beğenilmektedir. İnsanın duygularına hitap eden müzik birey tarafından benimsenerek dinlenilmektedir (Ercan ve Dolunay Akgül, 2016: 2256). Bu açıdan bakıldığında müzik tercihinin bir birikim sonrasında oluştuğunu söylemek mümkün olacaktır. Birey yaşamını sürdürdükçe sürekli olarak yeni bir şeyler hayatına katmaktadır ve bu kattığı unsurlar birleşerek onun beğenilerini oluşturmaktadır.

Müzik kültürünün ve bilgisinin olması müzik beğenisinin oluşması için önemli etkenlerdendir. Bilgi ile tahlil edilebilen müzik bireyin tercihlerine de yansiyacaktır. Müzikteki melodik yapıyı çözebilen, ezgide aktarılmak istenen duyguyu fark eden bireye dinlediği müzik daha hoş gelecektir. Sadece kulak duyumu ile de beğenilmesine rağmen müzikal bilginin de olması ile daha etkin bir beğenmenin sağlanması o müzik eserinin daha kalıcı hale gelmesini sağlayacaktır (Kamalı ve Temiz, 2017: 281). Bir eseri bilerek dinlemek ondaki ahenkli yapıyı ve duyguyu tam olarak algılamayı sağlamaktadır. Bilmeden dinlenen eserler daha az kalıcı olmakta zamanla kaybolmaktadırlar.

Müzik günümüzde birçok farklı disiplin tarafından kullanılmaktadır. Psikolojik rahatsızlıkları olanların bu tedavilerinin yapılmasından, işyerlerinde daha etkin bir üretim akışının sağlanmasına, öğrencilere aktarılmak istenen bilgilerin onlar tarafından daha kolay algılamasına yardımcı olmaya kadar birçok alanda kullanılmaktadır. Müziğin birey üzerindeki etkisi onun kişilik özelliklerine, eğitim durumuna, sosyal yapısına, içerisinde bulunduğu ruhsal yapısına bağlı olmakla beraber özellikle genç yaşlarda dinlenen müzik insan hayatında etkili olmaktadır (Yağışan, 2013: 98). Genç dinleyici içerisinde bulunduğu çevrenin etkisi ve bu çevrenin ona sunmuş olduklarını benimseyerek bunları hayatına dâhil etmektedir. Fakat yaşı ilerledikçe ve başka bireylerle iletişimi oldukça sürekli olarak bir gelişim ve değişim göstererek bundan sonraki beğeni ve tercihlerini bu değişimle birlikte yeniden oluşturur. Genç yaşı ilerledikçe ve içerisinde bulunduğu sosyal çevrelerin sayısı arttıkça beğenileri ve tercihleri de değişmektedir.

Özellikle gençlerin müzik tercihlerinin oluşmasında ilk bakışta gencin hoşlandığı veya ilgi duyduğu müzik türünün etkili olduğu düşünülse de aslında gencin müzik tercihinin oluşması daha kapsamlı olarak ele alınması gereken bir durumdur (Ercan ve Dolunay Akgül, 2016: 2256). Özellikle aynı ortamlarda olan gençler birbirlerinden etkilenecek müziksel tercihlerini de bu yönde yapmaktadırlar. İçinde bulunulan toplumdaki müzik kültürü ne ise genç ister istemez bu yerleşik kültürden etkilenmektedir. Gencin içerisinde olduğu sosyal çevre ve bu çevrede dinlenen müzik türleri onun tercihlerinde etkili olmaktadır. Gençlerin özellikle Geleneksel Türk müziğini tercih ediyor olmaları onların bu müziklerin tarihini bilmeleri, ailelerinin bu müzikleri dinleyerek gençlere ön ayak olmaları ile sağlanabilmektedir. Yaşı itibarıyla Geleneksel Türk Müziği ezgilerini bilmeyen gence bu eserler tanıtılmalı ve anlamaları sağlanmalıdır. Gençlerin Geleneksel Türk Müziği ezgilerindeki duyguları bilmesi ve hayatlarına geçirmeleri ancak bu eserleri onlara ulaştırarak başarılabilir. Geleneksel Türk Müziği eserlerinin yeni icracılar tarafından yeni çalgı ve orkestralarla seslendiriliyor olması gençlerin bu müziklere aşina olmalarını ve tercih etmelerini sağlayacak etkenlerdendir.

1.6. Problem Durumu

Küreselleşme ve teknolojik ilerlemeler özellikle gelişmekte olan ülkelerin ciddi kültür erozyonu yaşamasına sebep olmaktadır. Geçmişte kendine has özellikler sergileyen birçok kültür ve sanat ögesi günümüz koşullarında küreselleşmenin etkisiyle ortaya çıkan tek tip bir form yapısına dönüşme tehdidi ile karşı karşıyadır. Bu durum gelişen medya teknolojisi ile ortaya çıkan iletişim araçlarının etkisi ile müzik kültürümüzü de etkileyerek hedef alır duruma gelmiştir. Araştırma işte bu noktadan yola çıkarak günümüzde genç dinleyicilerin Türk müziğini yeterince tanıyamadığı ve bu sebeple yeterli düzeyde Türk müziği dinlemedikleri problem durumundan hareketle gerçekleştirilmiştir.

1.7. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Genç dinleyicilerin Türk müziğine yönelik düşünceleri nelerdir” olarak belirlenmiştir.

1.8. Alt Problemleri

Araştırmanın alt problem cümleleri aşağıda sıralanmaktadır:

Genç dinleyicilerin;

1. Türk müziği dinlemeye yönelik tercihleri nasıldır, aile bireyleri tarafından Türk müziği konusunda yönlendirilmeleri var mıdır?
2. Dinlediği müzik türlerini seçerken en çok dikkat ettikleri nelerdir, gün içerisinde müzik dinleme alışkanlığı oranı nedir?
3. Aile bireyleri müzik sanatı (çalma-söyleme-dinleme) ile ne derece ilgilenmektedir, en çok tercih ettikleri müzik dinleme araçları nelerdir?
4. Müzik beğenisi oluşumunda en çok etki edenler kimlerdir, genç bireyin müzik dinleme amacı nedir?
5. Müziksel beğeni oluşumunda “televizyon ve radyo gibi kitle iletişim araçlarının etkisi var mıdır ve gün içerisinde konser vs.. müzik etkinliklerine zaman ayırma durumu nedir?
6. Türk Müziği hakkında kendilerini konumlandığı bilgi düzeyi nedir ve Geleneksel Türk Müziği seslendiren yorumcuları hatırlama durumları nedir?
7. Günlük müzik dinleme sürelerinde Türk müziğine ayırdıkları zaman ne kadardır ve GTMH hakkındaki düşünceleri nedir?
8. Türk müziği çalgılarını tanıma düzeyi ve Geleneksel Türk Müziği şarkılarının popüler sanatçılar tarafından seslendirilmesini konusundaki düşünceleri nedir?
9. Geleneksel Türk Müziği türlerini tercih etme durumu nedir ve müzik dersi müfredatında öğrencilere sunulan Geleneksel Türk Müziği içeriğini hakkındaki düşünceleri nelerdir?
10. Türk müziğini en çok nerde dinleme yerleri nerelerdir ve Tercih ettikleri müzik türleri hangileridir?

1.9. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, genç dinleyicilerin Türk müziğine yönelik düşüncelerinin tespit edilmesidir.

1.10. Araştırmanın Önemi

Araştırmanın, genç dinleyicilerin Türk müziğine yönelik düşüncelerinin tespit edilmesi bakımından önem taşıdığı düşünülmektedir.

1.11. Sayıtlar

Bu araştırma;

- Araştırma yapılan örneklem gurubunun evreni tam olarak yansıttığı,
- Araştırma yönteminin araştırmanın amacına uygun olduğu,
- Veri toplama araçlarının bir araştırma için kapsam olarak yeterli, geçerli ve güvenilir olduğu sayıtlarından hareket edilerek gerçekleştirilmiştir.

1.12. İlgili Araştırmalar

Kamalı ve Temiz (2017), Van ilinin bir ilçesi olan Özalp'ta yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin dinledikleri müzikleri tercih etmelerindeki belirleyici unsurları ortaya koymayı amaçlamışlardır. 2015-16 eğitim öğretim senesinde yapılan çalışmada ortaokul çağındaki öğrencilerinin devam ettiği beş ortaokul belirlenmiş ve bu okullara devam eden 239 adet öğrenciye anket çalışması yapılmıştır. Yapılan anket sonrasında elde edilen verilere göre; dinlenen/tercih edilen müzik tarzının belirlenmesinde öğrencilerin içerisinde oldukları sosyal çevre belirleyici unsurlar arasındadır. Ayrıca öğrencilerin sahip oldukları sosyal tabaka da öğrencilerin beğenilerinde etkili olmakta öğrenciler müzik tercihlerini yaparlarken aynı sosyal tabakadakiler aynı tercihlere yönelmektedirler. Çalışmada öğrencilerin müzik tercihlerini belirlemede önemli unsurlardan birinin de kitle iletişim araçları olduğu ortaya konulmuş, öğrencilerin popüler olanı dinledikleri, sesini melodisini beğendikleri müziği tercih ettikleri, müziği

iyi vakit geçirme ve dinlenme molalarını değerlendirme aracı olarak gördükleri belirlenmiştir.

Erdal (2009), doktora çalışmasında bazı kişisel özelliklere göre insanların müzik beğenileri arasındaki ilişkileri tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışmada ele alınan kişisel değişkenler arasında yaş, cinsiyet, sosyal çevre gibi değişkenler bulunmaktadır. Erdal bu değişkenler ile bireylerin Geleneksel Türk Halk müziği, Geleneksel Türk Sanat Müziği, Rock ve Klasik müzik tercihlerinin nasıl değiştiğini araştırmıştır. Araştırmanın örneklem gurubunu 180 kişi oluşturmaktadır. 180 kişinin 91'i kadın, 89'u ise erkektir ve araştırma gurubunun yaşları 17 ile 30 yaş arasında değişmektedir. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesinde bulunan Eğitim Fakültesi ve Devlet Konservatuarı ile Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarında yapılan çalışmada bireyin ailesinden gelen kalıtsal özellikleri ile beraber ait olduğu sosyal çevrenin dinlediği müzik türüne ne derece etkili olacağını tahlil etmeye çalışılmış, bu alanda benzerlikler veya ayrılıklar olup olmadığı konularının üzerinde durulmuştur. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre farklı müzik türlerini tercih edenlerin kişilik özelliklerinde ve sosyal yapılarında da önemli farklılıklar olduğu tespit edilmiş, dinlenen müzik türü ile kişilik ve sosyal çevre özellikleri arasında sıkı bir bağ olduğu ortaya konulmuştur. Anket verilerine göre Rock ve Klasik müzik dinleyicileri daha çok rahatlamak, Geleneksel Türk Halk Müziği ve Geleneksel Türk Sanat Müziği ile Klasik müzik dinleyenler de güzel ve hoş hissettikleri için bu müzik türlerini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Yine çalışmadan elde edilen verilere göre öğrenciler müzik dinlerken ya tek başına olduklarını veya arkadaşlarıyla birlikte oldukları, müzik dinlerken yüksek sesi tercih etmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Ercan ve Akgül Barış (2016), yaptıkları araştırmada, klasik batı müziği eğitimi veren devlet konservatuarlarında okuyan öğrencilerin müzikal beğenilerini ve müzik dinleme alışkanlıklarını çeşitli değişkenler açısından değerlendirmek ve mevcut durumu ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Gerekli verileri toplayabilmek için, öğrencilere kapalı ve açık uçlu sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Verilerin işlenmesinde, SPSS 15.0 kullanılmıştır. Tanımsal istatistiklerden dağılım ölçüleri olan frekans (f) ve yüzde (%); bazı bulgular arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için ise parametrik olmayan testlerden Ki-Kare Bağımsızlık testi yapılmıştır. Araştırmanın

sonucunda, öğrencilerin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinde en fazla eğitimi almış oldukları müzik türlerini dinledikleri, şarkıcı seçimlerinde ise müzik eğitimi almış kişileri tercih ettiklerini tespit etmişlerdir.

Özden (2010), üniversite öğrencilerinin popüler kültür ve popüler müzikle ilgili görüşlerini Selçuk Üniversitesi bağlamında değerlendirmiştir. Herkes için erişilebilir bir içeriğe sahip olan ve geçiciliği içinde barındıran popüler kültür, eğlence ile tüketimi hızlandırır ve toplumun değer yargılarını etkiler. Gençler, toplumda boş zamanları değerlendirme ve tüketim alışkanlıkları açısından popüler kültürden en fazla etkilenen kitledir. Bu çalışmanın amacı, Konya Selçuk Üniversitesi'nde farklı fakültelerde okuyan öğrencilerin popüler kültürden etkilenme düzeyleri ile popüler kültür ve popüler müzikle ilgili görüşlerini belirlemektir. Bu amaçla, Selçuk Üniversitesi'nde öğrenimlerine devam eden 170 üniversite öğrencisinden nicel ve nitel yöntemlerle veri toplanır. Elde edilen bulgulara göre, öğrenimlerine devam eden üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet durumları ile bu gençlerin popüler kültür değer yargılarını benimseme durumları arasında ilişki olup olmadığı incelenir. Öğrencilerin popüler kültüre ve popüler müziğe olan ilgilerinde, kız ve erkekler arasında cinsiyete göre belirgin bir değişiklik olmadığı görülür. Öğrenciler, bir yandan popüler kültür ve popüler müzik kavramlarını bir sosyalleşme aracı olarak görürken, diğer yandan popüler kültürün toplum değerleri üzerinde olumsuz etkileri olduğunu düşündüklerini tespit etmiştir.

Bozkurt, Zahal ve Türe Uyan (2015), yaptıkları araştırmada, ortaokul (5, 6, 7, 8. Sınıf) öğrencilerinin duygu durumlarına göre dinledikleri müzik türlerinin tespit edilmesi amaçlamışlardır. Çalışmanın örneklemini; Mardin, Tokat ve İzmir'de öğrenim gören ortaokul öğrencileri (5, 6, 7, 8. sınıf) oluşturmaktadır (N=608). Maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılarak tespit edilen bu iller; farklı sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerine sahip öğrencilere ulaşmak ve çeşitliliği sağlamak için seçilmiştir. Bu seçim, Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü'nün 2011 tarihli "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE)" adlı raporu dikkate alınarak yapılmıştır. Analiz işlemleri sonucunda verilerin frekans (f) ve yüzde (%) değerleri tespit edilerek çeşitli grafikler oluşturulmuş, bulgular görselleştirilerek sunulmuştur. Araştırma sonucunda öğrencilerin en çok Türk Pop-Rock müziğini tercih ettikleri tespit edilmiştir. Duygu durumlarına göre öğrencilerin en çok

eğlence-mutluluk duygusunda müzik dinlemeyi istedikleri saptanmıştır. Öğrencilerin en çok dinledikleri seslendiricinin ise literatürde henüz bir tanımı olmayan, “Arabesk-Rap” olarak tanımlanabilecek bir müzik türü kapsamında performans gösteren “Arsız Bela” olduğu tespit etmişlerdir.

Yurga (2017), araştırmasında, lise (9, 10, 11, 12. Sınıf) öğrencilerinin duygu durumlarına göre en çok dinledikleri müzik türlerinin belirlenmesi ve bu iki değişken arasındaki ilişki durumunu belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma, betimsel ve korelasyonel modeller temel alınarak oluşturulmuştur. Araştırmanın evrenini, 2015-2016 yılında Türkiye'deki lise öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmış, bu bağlamda örneklemin sosyo-demografik çeşitliliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Bu örnekleme yöntemi kullanılırken, Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü'nün 2011 tarihli "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE)" adlı raporu dikkate alınmıştır. Çalışmanın örneklemini; Marmara Bölgesi, İstanbul, Başakşehir Birikim Temel Lisesi, Doğu Anadolu Bölgesi, Malatya, Yeşiltepe Anadolu Lisesi ve Doğu Anadolu Bölgesi, Muş, İbn-i Sina Anadolu Lisesi öğrencileri (N=317) oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı; uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmış, sosyo-demografik değişkenlere, duygu durumlarına ve müzik dinleme tercihlerine yönelik sorulardan oluşan bir ankettir. Duygu durumlarına ilişkin sorular, Parrott'un (2001) "birincil duygu durumları" temel alınarak hazırlanmıştır. Analiz işlemleri için SPSS 24.0 paket programı kullanılmıştır. Betimsel analiz işlemleri için; frekans (f) ve yüzde (%) değerleri tespit edilmiş, bulgular tablo ve grafikler ile görselleştirilmiştir. Duygu durumlarına göre en çok tercih edilen müzik türleri ile cinsiyet, yaşantının geçirildiği yer, sınıf, müzik dinlemeyi sevme düzeyi, ne sıklıkla müzik dinlendiği ve okul dışında müzik eğitimi alma durumu değişkenleri arasındaki ilişki analizi için tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Kay-kare ve Welch testleri uygulanmıştır. Etki büyüklüklerinin tespit edilmesi için Cramer's V değerleri hesaplanmıştır. Araştırma sonucunda; lise öğrencilerinin müzik dinlemeyi sevme düzeylerinin yüksek olduğu, her gün müzik dinleyenlerin, müziği en çok akıllı telefon kullanarak dinleyenlerin, okul dışında müzik eğitimi almamış olanların çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. Türk Pop-Rock türünün ve Ahmet Kaya'nın en çok dinlenen müzik türü ve seslendirici olduğu saptanmıştır. Sevgi-aşk, eğlence-mutluluk, şaşkınlık duygu durumlarında en çok Türk Pop-Rock,

üzüntü duygu durumunda Arabesk-Fantezi, korku duygu durumunda Dini ve öfke durumunda Türk Rap-Hip Hop müzik türlerinin en çok tercih edilen türler olduğu sonucuna varılmıştır. Cinsiyet, yaşantının geçirildiği yer ve müzik dinleme sıklığı değişkenlerine göre en çok tercih edilen müzik türlerinde anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Kız öğrencilerden en çok Türk Pop-Rock, erkek öğrencilerden ise Arabesk-Fantezi türlerini en çok tercih edenlerin dağılım içerisinde öne çıktıkları saptanmıştır. İstanbul'da Türk ve Yabancı Pop-Rock; Malatya'da Türk Pop-Rock, Muş'ta ise Arabesk-Fantezi müzik türlerini dinleyenlerin dağılımda en yüksek oranlara sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca bütün müzik türlerinde her gün müzik dinleyen öğrencilerin çoğunlukta olduğu sonucuna varılmıştır. Etki büyüklüklerinin ise orta düzeye yakın olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM II

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Nitel ve nicel araştırma yöntemi ile ele alınan bu araştırma betimsel bir çalışmadır. Sözel ve sayısal verilere dayanmaktadır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan genç kitle, örneklemini ise Malatya'nın farklı sosyo-kültürel ve ekonomik yaşam bölgelerinden random (rasgele) seçilmiş 600 genç birey oluşturmaktadır.

2.3. Sınırlılıklar

Araştırma Türkiye de genç kitle olarak tanımlanabilecek 10 -30 yaş arasındaki örneklem gurubu ile sınırlı tutulmuştur. Araştırma edinilen bilgiyi denetleyebilmek amacı ile genç dinleyicileri hedef almış ve bu sebeple örneklemelerin yaş durumları belirtilen yaşlar arasında sınırlı tutulmuştur.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veriler anket tekniği, doküman incelemesi ve kişisel görüşme yöntemleri ile elde edilmiştir. Anket, geniş bir örneklem gurubundan hızlı bir biçimde veri toplama ve analiz etme konusunda oldukça etkili bir araçtır. Görüşme tekniği ise insanların bakış açılarını, deneyimlerini, duygularını ve algılarını ortaya koymada kullanılan, oldukça güçlü bir yöntemdir. Araştırmada kullanılan bir diğer yöntem olan doküman incelemesi ise, nitel araştırmalarda gerek kendi başına gerekse görüşme ve gözlemlerle elde edilen verilere destek amacıyla kullanılan bir veri yöntemidir(Yıldırım ve Şimşek, 2006:40).

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde elde edilen veriler kolay ifade edilmesini sağlamak amacıyla frekans ve yüzdelik rakamlarla ifade edilebilen değerlere dönüştürülmüştür.

BÖLÜM III

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma sürecinde elde edilen bulgular ve bu bulgulara ışığında geliştirilen yorumlar yer almaktadır.

3.1. Demografik Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılanların yaşları, cinsiyetleri, eğitim durumları, ortalama aylık gelir durumları ve eğitim aldıkları okul türüne göre yüzdelerle dağılımları incelenecektir.

Tablo 1: Örneklem grubunu oluşturan bireylerin yaşlarına göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
14 yaş ve altı	246	40,7
15-19 yaş arası	144	23,8
20 yaş ve üzeri	214	35,4
Toplam	604	100,0

Tablo 1’de yer alan veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan örneklem grubunun yaşları itibariyle dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir. Araştırmaya 14 yaş altından % 40 katılım sağlanırken, 20 yaş ve üzerinde ise % 35 katılım sağlanmıştır. Araştırmaya 15-19 yaş aralığındaki genç kitlenin katılımı ise, % 23 oranında gerçekleşmiştir. Bu durumun elde edilecek sonuçların güvenli olma olasılığını güçlendiği düşünülmektedir.

Tablo 2: Örneklem grubunu oluşturan bireylerin cinsiyetlerine göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kadın	182	30,1
Erkek	422	69,9
Toplam	604	100,0

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılımın yaklaşık % 70 oranında erkek, % 30 oranında kadın örneklerle sağlandığı görülmektedir. Mevcut durumda erkek örneklerin kadın örneklere göre bir miktar daha yüksek oranda olduğu söylenebilir.

Tablo 3: Örneklem gurubunu oluşturan bireylerin eğitim durumuna göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Okuryazar değil	17	2,8
İlköğretim	337	55,8
Lise	81	13,4
Üniversite	164	27,2
Yüksek lisans-Doktora	5	0,8
Toplam	604	100,0

Tablo 3 incelenecek olursa, araştırmaya katılan genç örneklem gurubunun yaklaşık % 68 oranında ilköğretim ve lise öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir. Bunun yanında % 27 oranında üniversite öğrencileri ve % 3 oranında ise, okuryazar olmayan genç kitle yer almaktadır. İlköğretim ve lise öğrencilerinin oranındaki yükseklik araştırmanın kapsadığı yaş aralığındaki bireylerin büyük oranda bu eğitim seviyesine denk gelmesinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 4: Örneklem gurubunu oluşturan bireylerin ailelerinin ortalama aylık gelir durumuna göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
500 ve altı	47	7,8
1500-3000	69	11,4
3000-6000	197	32,5
6000-10000	165	27,3
10000 ve üzeri	126	21
Toplam	604	100,0

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan örneklemelerin gelir seviyesi dağılımının dengeli bir yapı sergilediği söylenebilir. Bu anlamda düşük gelir seviyeli örneklem gurubunun sayı bakımından daha az olduğu da açıkça gözlenmektedir.

Tablo 5: Örneklem gurubunu oluşturan bireylerin eğitim aldığı okul türüne göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Köy ya da kasaba okulları	71	3,5
Şehir merkezi okulları	240	3,1
Kolej	239	32,6
Diğer	54	36,1
Toplam	604	24,7

Tablo 5 incelendiğinde örneklem gurubunu oluşturan bireylerin eğitim durumları göz önüne alındığında özellikle şehir merkezi okulları ile kolej öğrencilerinin yoğun olduğu bir katılım gözlenmektedir. Bunun yanında her yaşam bölgesinden örneklemde olduğu görülmektedir.

3.2. Genç Dinleyicilerin Türk Müziği Hakkındaki Düşüncelerine Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, bireylerin günlük yaşantısında müziğin yeri, müziğin dinleme biçimleri müziksel faaliyetlere zaman ayırma durumları ve müziksel beğeni tercihleri incelenmektedir.

3.2.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 6: “Aile bireylerinizin “Türk müziği dinleme tercihi” hangi orandadır?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	47	7,8
Çok az	62	10,3
Az	195	32,3
Çok	240	39,7
Pek çok	60	9,9
Toplam	604	100,0

Tablo 6 incelenecek olursa aile bireylerinde Türk Müziği dinleme alışkanlıklarının farklı özellikler sergilediği görülmektedir. Yaklaşık % 50 oranındaki birey “pek çok” ve “çok” seçenekleri ile dinlediğine yönelik görüş belirtirken % 30 oranındaki örneklem ise az dinlediğini belirtmiştir. “Hiç” ya da “çok az” dinlemediğini belirten örneklem oranı ise toplamda yaklaşık % 18 civarındadır.

Tablo 7:“Türk müziği dinlemeniz konusunda ailenizin yönlendirmesi var mı?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	192	31,8
Çok az	118	19,5
Az	144	23,8
Çok	126	20,9
Pek çok	24	4,0
Toplam	604	100,0

Tablo 7 incelendiğinde, yaklaşık % 50 oranındaki örneklem “hiç” ve “çok az” seçeneklerini işaretleyerek, ailelerinin kendilerini müzik dinleme alışkanlıkları konusunda yönlendirmesi hususunda olumsuz görüş belirtmiştir. Bu soruda “çok” ve özellikle “pek çok” seçeneğindeki düşük oran ailelerin gençler üzerinde müzik dinleme alışkanlıklarına yönelik büyük bir yönlendirme yapmadıkları yönünde bir izlenim uyandırmaktadır.

3.2.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 8: “Dinlediğiniz müzik çeşitlerini seçerken en çok neye dikkat edersiniz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Melodisine	158	26,2
Popüler olmasına	53	8,8
Sanatsal değerine	91	15,1

Sözlerine	247	40,9
Yorumcuya / Söyleyene	55	9,1
Toplam	604	100,0

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya katılan örneklem gurubunun % 40 gibi yüksek bir oranda söz ögesine önem verdiğini belirttiği görülmektedir. Bunun yanı sıra melodi ögesinin de % 26 oranında dikkate alındığı gözlemlenmektedir. Özellikle eserin popüler olması ve yorumcusunun kim olduğunun pekte önemli olmadığına dair veriler elde edilmiştir.

Tablo 9:“Ailenizde gün içerisinde müzik dinleme alışkanlığı hangi orandadır?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	8	1,3
Çok az	89	14,7
Az	207	34,3
Çok	218	36,1
Pek çok	82	13,6
Toplam	604	100,0

Tablo 9 incelendiğinde, aile bireylerinin çok yüksek oranlarda olmasa da genelde müzik dinlemeye vakit ayırdıkları görülmektedir. Özellikle % 1 oranındaki düşük seviyedeki örneklemin hiç dinlemediğini belirtmesi dikkat çekicidir. Bu durumdan yola çıkarak toplumun % 99 gibi büyük bir çoğunluğunun farklı sıklıklarda da olsa müzik dinlemeye vakit ayırdığı söylenebilir.

3.2.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 10: “Aile bireyleriniz müzik sanatı (çalma-söyleme-dinleme) ile ne derece ilgilenmektedir?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	145	24,0
Çok az	80	13,2
Az	208	34,4
Çok	126	20,9
Pek çok	45	7,5
Toplam	604	100,0

Tablo 10 incelenecek olursa, %24 lük bir kesimin müzik sanatı ile hiç ilgilenmediği görülürken toplamda yaklaşık % 76 oranında ki örneklemin ise “az”, “çok” ya da “pek çok” yanıtlarıyla müzikle ilgilendiğini belirttiği görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda toplumu oluşturan büyük çoğunluğun farklı seviyelerde de olsa müzik sanatına ilgi duyduğu ve ilgilendiği söylenebilir.

Tablo 11: “Müzik dinleme aracı olarak hangisini daha çok tercih edersiniz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Radyo	46	7,6
Televizyon	45	7,5
Mp3 çalar	43	7,1
Cep telefonu	318	52,6
Tablet	127	21,0
Diğer	25	4,1
Toplam	604	100,0

Tablo 11 incelendiğinde, özellikle cep telefonunun gençlerin yeni müzik dinleme aracı olarak ön plana çıktığı açıkça görülmektedir. Bu durumun cep telefonlarının 3G – 4.5 G gibi internet desteği sayesinde sınırsız bir kapasite ile istenilen müzik eserlerine kolay bir ulaşım sağlayabilmesinden ve oldukça yaygın olmasından

kaynaklandığı söylenebilir. Bunun yanı sıra gençlerin bir diğer vazgeçilmez cihazlarının başında gelen ve tablet adı verilen taşınabilir mini bilgisayarlarında diğer seçeneklere göre oldukça yüksek bir oranda kullanıldığı görülmektedir.

3.2.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 12: “Müziksel beğeninizin oluşmasında sizi en çok kimin etkilediğine inanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç kimse	249	41,2
Ailem	178	29,5
Arkadaşlarım	101	16,7
Akrabalarım	49	8,1
Diğer	27	4,5
Toplam	604	100,0

Tablo 12 incelendiğinde, özellikle hiç kimse yanıtının yüksek bir oranda verildiği gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra etki ettiğini düşünen bireylerin ise özellikle ‘aile’ seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 13: “Müzik dinleme amacınız nedir?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Boş zamanlarımı değerlendirmek	191	31,6
Dinlenme	202	33,4
Eğlenmek	188	31,1
Kültür kazanmak	12	2,0
Diğer	11	1,8
Toplam	604	100,0

Tablo 13 incelendiğinde, en dikkat çeken detayın kültür kazanmak seçeneğindeki % 2 oranındaki düşük oranın olduğu söylenebilir. Bu durum genç bireylerin müzik sanatını sadece bir eğlence aracı olarak gördüğünün de kanıtı olarak

yorumlanabilir. Bu soruya verilen yanıtların “boş zamanları değerlendirmek”, “dinlenmek” ve “eğlenmek arasında eşit oranda paylaşıldığı” söylenebilir. Bu durum gençliğin müziği bir kültür aracı olarak görmediğinde acı bir şekilde ifade etmektedir. Belki de geleneksel müziklerimizin genç dinleyicilere yeterince ulaşamamasının temelinde de bu problem yatmaktadır. Çünkü popüler müzikler daha eğlenceli ve ilgi çekici bir şekilde sunulmaktadır.

3.2.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 14: “Televizyon ve radyo gibi kitle iletişim araçları müziksel beğeninize ne oranda etki ediyor?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	57	9,4
Çok az	154	25,5
Az	191	31,6
Çok	116	19,2
Pek çok	86	14,2
Toplam	604	100,0

Tablo 14 incelendiğinde, genç dinleyicilerin “hiç”, “çok az” ve “az” yanıtları vererek toplamda yaklaşık % 65 oranında televizyon ve radyoyu müzik dinleme aracı olarak tercih etmediğini belirttiği gözlemlenmektedir. Bu durum gençlerin daha çok bilgisayar ve cep telefonu benzeri cihazları daha yaygın kullanmasından kaynaklanmaktadır. Bunun yanında % 35 oranındaki genç dinleyici ise “çok” ve “pek çok” yanıtları vererek televizyon ve radyoyu müzik dinleme aracı olarak aktif bir şekilde kullandığını belirtmektedir.

Tablo 15:“Günlük hayatınızda konser ya da benzeri müziksel faaliyetlere katılmak için zaman ayırıyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hayır, gerek duymuyorum	214	35,4
Gitmek istiyorum fakat zamanım olmuyor	135	22,4
Arada sırada giderim	183	30,3
İlgi alanımdaki bütün konserlere giderim	72	11,9
Toplam	604	100,0

Tablo 15’ de anket sorularına bireylerin verdiği yanıtlarda % 35 oranında birey konser faaliyetlerine gitme gereği duymadığını belirtmiştir. Bu oranın düşüklüğünde günümüz koşullarında müzik dinleme araçlarının yaygın ve ekonomik olmasının etkisi büyüktür. Tüm gün yayın yapan müzik TV ve radyoları dinlemek istediğimiz sanatçıları istediğimiz an karşımıza çıkarmakta ve bu nedenle canlı performans konserleri bazı insanlar için zaman kaybı olarak görülebilmektedir. İnternet teknolojisinin de getirdiği kolaylıklar canlı performans konserlerine katılım isteğini azaltmaktadır. Bununla birlikte canlı performans konserlerinin farkını ve önemini unutmayan % 22 oranında birey “istediği halde zamanı olmadığını”, yine % 30 oranında bireyde “arada sırada” gittiğini belirtmiştir. Örneklem grubunu oluşturan bireylerden sadece % 11,9 oranında “ilgi alanımdaki konserlere giderim” yanıtı alınmıştır. Bu oranlarda hayat şartlarının zorluğu ve konser bilet ücretlerinin yüksek oluşunun da önemi ve etkisi vardır.

3.2.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 16:“Türk müziği hakkında ne derece bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	56	9,3
Çok az	115	19,0
Az	271	44,9
Çok	129	21,4
Pek çok	33	5,5
Toplam	604	100,0

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan örneklemelerin yaklaşık % 63 gibi büyük bir oranda “çok az” ve “az “ seçeneklerine de yöneldikleri görülmektedir. Bu orana % 9 oranındaki “hiç” seçeneği de eklenecek olursa toplamda yaklaşık % 75 oranında kendini Türk müziği alanında yetersiz gören birey ortaya çıkmaktadır. Bu durum genç kitlenin Türk müziği hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığı fikrinde olduğunu destekler niteliktedir. Bununla birlikte sadece % 26 oranında örneklem yeterli bilgiye sahip olduğunu belirtmektedir. Bu oran ise geleceğe yönelik oldukça kaygı verici düşüncelere sahip olmamız için yeterli derecede düşük bir orandır.

Tablo 17: “Geleneksel Türk Müziği seslendiren ve ismini hatırladığımız kaç yorumcu var?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yok	82	13,6
1-3	176	29,1
3-5	99	16,4
5 ve üzeri	247	40,9
Toplam	604	100,0

Tablo 17 incelendiğinde genç dinleyicilerin Türk müziği yorumcuları hakkında oldukça az sayıda yorumcu adını hatırladıkları görülmektedir. Sadece % 40 oranındaki örneklem 5 ve daha fazla sayıdaki yorumcuyu tanımakta olup yaklaşık geri kalan % 60 oranındaki örneklem sadece birkaç yorumcuyu hatırlamaktadır. Bu sayıda bir bireyin müzik kültürü seviyesi göz önüne alınacak olursa oldukça yetersiz kalmaktadır.

3.2.7. Yedinci Alt Problem Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 18: “Günlük müzik dinleme süresinde Türk müziğine ne oranda yer verirsiniz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	110	18,2
Çok az	144	23,8
Az	187	31,0
Çok	118	19,5
Pek çok	45	7,5
Toplam	604	100,0

Tablo 18 incelediğinde genç bireylerin % 72 oranında yeterli seviyede ve sürede Türk müziği dinlemediğini görmekteyiz. Bu anlamda kendini yeterli düzeyde Türk müziği dinliyor olarak ifade eden örneklem oranının “ çok” ve “pek çok” seçenekleri toplamıyla sadece % 27 oranında kalması da bize gençlerin yeterli düzeyde ve sürede Türk müziği dinlemedikleri izlenimini oluşturmaktadır. Bu durum geleceğe yönelik oldukça endişe vericidir.

Tablo 19:“Geleneksel Türk Müziği Hakkında Aşağıdakilerden Hangi Size Uyuyor?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Keyifli	246	40,7
Sıkıcı	287	47,5
Diğer	71	11,8
Toplam	604	100,0

Tablo 19 incelendiğinde araştırmaya katılan örneklemelerin % 47 oranında Türk müziğini sıkıcı bulduklarını belirttikleri gözlemlenmektedir. Bir bireyin kendi müzik kültürünü sıkıcı olarak nitelendirmesi incelenmeli ve bir an evvel bir çözüm üretilmelidir. Bunun yanı sıra % 40 oranında örneklem keyifli bulması ise geleceğe yönelik umutları artırmaktadır.

3.2.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 20: “Türk Müziği Çalgılarını Ne Derece Tanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	43	7,1
Çok az	135	22,4
Az	184	30,5
Çok	203	33,6
Pek çok	39	6,5
Toplam	604	100,0

Tablo 20 incelendiğinde örneklemelerin “hiç” “çok az” ve “az” toplamı olan yaklaşık % 60 oranında Türk müziği çalgılarını yeterli derecede tanımadıkları gözlemlenmektedir. Bu durum genç kitlenin Türk müziği çalgılarına karşı uzak olduğunu yansıtmaktadır. Buna rağmen “çok” ve “pek çok” seçeneklerinin toplamında ise yaklaşık % 40 oranında genç bireyin Türk müziği çalgılarını tanıdığını belirtmektedir. % 60 çok yüksek bir orandır. Bu orandaki gençlerin Türk müziği çalgılarını tanımaması geleceğe yönelik kaygının ne derece fazla olduğunu göstermektedir. Yapılan araştırmada gençlerimizin Türk müziği çalgılarını yeterli derecede tanımadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Bunun sebebi eğitim sistemi de olabilir müzik kültürümüzün gençlerimize yeterli derecede verilmemesi de olabilir.

Tablo 21. “Teoman’ın Seslendirdiği Yıldızların Altında Örneği Gibi Geleneksel Türk Müziği Şarkılarının Popüler Sanatçılar Tarafından Seslendirilmesini Ne Derece Olumlu Buluyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	56	9,3
Çok az	48	7,9
Az	215	35,6
Çok	172	28,5
Pek çok	113	18,7
Toplam	604	100,0

Tablo 21 incelendiğinde hiç olumlu bulmuyorum diyen % 9 oranında örneklem ile karşılaşmaktayız. Buna rağmen “çok az” “az” “çok” ve “pek çok” seçeneklerinin toplamı da % 90 oranındadır. Bu durum genç bireyler tarafından az da olsa olumlu görülmektedir. Popüler sanatçıların Geleneksel Türk Müziği eserlerini seslendirmesi bireylerin daha çok dikkatini çektiği verilen örneklerde görülmektedir.

3.2.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 22:“Aşağıdaki Geleneksel Türk Müziği türlerinden en çok hangisini tercih edersiniz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
GTHM	154	25,5
GTSM	58	9,6
Her iki türü severek dinliyorum	392	64,9
Toplam	604	100,0

Tablo 22 incelendiğinde, verilen örnekleme oranların bir birine yakın olduğu görülmektedir. Genç bireylerin iki türü de dinledikleri çıkan anket sonucuna göre anlaşılmaktadır. Geleceğe yönelik umut verici bir durum söz konusudur.

Tablo 23: “Müzik dersi müfredatında öğrencilere sunulan Geleneksel Türk Müziği içeriğini ne derece yeterli buluyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	99	16,4
Çok az	103	17,1
Az	191	31,6
Çok	116	19,2
Pek çok	95	15,7
Toplam	604	100,0

Tablo 23 incelendiğinde “hiç yeterli bulmuyorum” yanıtını veren örneklem % 16 bunun yanında “ çok az” “az” “çok” ve “pek çok” yanıtları da yaklaşık % 85 oranındadır. Bu seçenekler arasında öne çıkan yanıt ise “az” seçeneğidir. Buna göre genç bireylerin müzik dersi müfredatında Türk müziği içeriğini gördükleri fakat yeterli bulmadıkları örneklem sonucuna göre anlaşılmaktadır.

3.2.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 24: “Türk müziğini en çok nerede duyuyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evde	144	23,8
Okulda/işte	10	1,7
Toplu taşıma araçlarında	346	57,3
Diğer	104	17,2

Tablo 24 incelendiğinde örneklemelerin bir birine yakın oranda çıktığı görülmektedir. Genç bireylerin “okulda ve işte” örneğine verdiği yanıt yaklaşık % 2 civarındadır. Bu durum bireylerin okulda ve iş yerlerinde fazla zaman bulamadıkları düşüncesini yansıtmaktadır. Daha çok toplu araçlarında ki boş zamanı değerlendirme adına müzik dinlemeyi tercih etmeleri çıkan oranlar arasındadır. Medya araçlarını tercih eden bireylerin oranı ise yaklaşık %28 oranındadır.

Tablo 25: “Örneklem grubunun tercih edilen müzik türlerine göre dağılımları”

	Frekans (f)	Yüzde (%)
GTHM	180	29,8
Türkçe pop	91	15,1
Türkçe rock müzik	156	25,8
Arabesk müzik	75	12,4
Yabancı pop	12	2,0
GTSM	42	7,0
Caz müzik	35	5,8
Dini içerikli müzik	8	1,3
Diğer	5	0,8
Toplam	604	100,0

Tablo 26’da bireylere en çok dinledikleri müzik türü sorulmuştur. Bireylerin birçok müzik türü ile ilgilendiği bir gerçektir fakat burada vurgulanmak istenen “en çok

dinlediği ” olarak nitelendirdikleri müzik türünün hangisi olduğudur. Bireyler bu soruya % 29 oranında “Türk Halk Müziği” yanıtını vermiştir. Türk halk müziği bütün türler içerisinde en çok tercih edilerek dinlenen müzik türü olarak dikkat çekmektedir. Uygulanan anketin “Beğeni Bilgileri” bölümünden elde edilen genel bulgular doğrultusunda, dinlenen müzik türleri hakkında bilgi sahibi olma oranının düşük olma olasılığı dikkat çekicidir. Bu sonuca verilen cevapların tutarlı olmamasından ulaşılmaktadır. Bu karmaşanın, özellikle Türk halk müziği ile Türkçe rock müzik arasında yaşanmakta olduğu verilen yanıtlardan anlaşılmaktadır.

BÖLÜM IV

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

Bu araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda ulaşılan sonuçlar, aşağıda maddeler halinde sunulmaktadır.

4.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Aile bireylerinde Türk Müziği dinleme alışkanlıklarının farklı özellikler sergilediği ve ailelerin gençler üzerinde müzik dinleme alışkanlıklarına yönelik büyük bir yönlendirme yapmadıkları yönünde bir izlenim uyandırmaktadır.

4.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Gençlerin dinleyecekleri müzik çeşitlerini seçerken söz ve melodi ögesine önem verdikleri, dinleyecekleri eserin popüler olmasına ve yorumcusunun kim olduğuna önem vermedikleri görülmüş, gençlerin ailelerinin çoğunluğunun müzik dinlemeye zaman ayırdıkları belirlenmiştir.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Toplumu oluşturan büyük çoğunluğun farklı seviyelerde de olsa müzik sanatına ilgi duyduğu ve ilgilendiği söylenebilir. Ayrıca cep telefonunun gençlerin yeni müzik dinleme aracı olarak ön plana çıktığı, cep telefonlarının 3G – 4.5 G gibi internet desteği sayesinde sınırsız bir kapasite ile istenilen müzik eserlerine kolay bir ulaşım sağlayabilmesinden ve oldukça yaygın olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bunun yanı sıra gençlerin bir diğer vazgeçilmez cihazlarının başında gelen ve tablet adı verilen taşınabilir mini bilgisayarlarında diğer seçeneklere göre oldukça yüksek bir oranda kullanıldığı görülmektedir.

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Müziksel beğenilerinin oluşmasında gençlerin çoğunluğunun kimseden etkilenmedikleri, etkilenenlerin ise ailelerinden etkilendikleri belirlenmiştir. Gençlerin müzik dinleme amaçlarının dinlenmek ve boş zamanlarını değerlendirmek ve eğlenmek olduğu görülmüştür. Bu durum gençliğin müziği bir kültür aracı olarak görmediğinde acı bir şekilde ifade etmektedir. Belki de geleneksel müziklerimizin genç dinleyicilere yeterince ulaşamamasının temelinde de bu problem yatmaktadır. Çünkü popüler müzikler daha eğlenceli ve ilgi çekici bir şekilde sunulmaktadır.

4.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Gençlerin müziksel beğenilerinde televizyon ve radyonun etkili olmadığı görülmüştür. Bu durum gençlerin daha çok bilgisayar ve cep telefonu benzeri cihazları daha yaygın kullanmasından kaynaklanmaktadır. Gençler günlük hayatlarında konser ya da benzeri müziksel faaliyetlere katılmaya gerek duymadıkları belirlenmiştir. Bu oranın düşüklüğünde günümüz koşullarında müzik dinleme araçlarının yaygın ve ekonomik olmasının etkisi büyüktür. Tüm gün yayın yapan müzik TV ve radyoları dinlemek istediğimiz sanatçıları istediğimiz an karşımıza çıkarmakta ve bu nedenle canlı performans konserleri bazı insanlar için zaman kaybı olarak görülebilmektedir. İnternet teknolojisinin de getirdiği kolaylıklar canlı performans konserlerine katılım isteğini azaltmaktadır.

4.1.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Gençlerin Türk müziği hakkındaki bilgi seviyelerinin düşük seviyede olduğu görülmüştür. Bu durum, genç kitlenin Türk müziği hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığı fikrinde olduğunu destekler niteliktedir. Ayrıca genç dinleyicilerin Türk müziği yorumcuları hakkında oldukça az sayıda yorumcu adını hatırladıkları görülmektedir.

4.1.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Gençlerin Türk müziği dinleme oranlarının yeterli seviyede ve sürede olmadığı, gençlerin önemli bir kısmının Geleneksel Türk Müziğini sıkıcı bulmasının yanında bu orana yakın oranda gencin de Geleneksel Türk Müziğini keyifli buldukları görülmüştür.

4.1.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Gençlerin Türk müziği çalgılarını yeterli derecede tanımadıkları gözlemlenirken gençlerin önemli bir kısmının da Türk müziği çalgılarını çok ve pek çok seviyesinde bildiği tespit edilmiştir. Bu orandaki gençlerin Türk müziği çalgılarını tanımaması geleceğe yönelik kaygının ne derece fazla olduğunu göstermektedir. Gençlerin Türk müziği çalgılarını yeterli derecede tanımamalarının sebebi eğitim sistemi de olabilir müzik kültürümüzün gençlerimize yeterli derecede verilmemesi de olabilir. Ayrıca gençlerin Geleneksel Türk Müziği eserlerinin popüler sanatçılar tarafından seslendirilmesine olumlu baktıkları görülmektedir.

4.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Gençlerin Geleneksel Türk Müziği türlerinin ikisini de dinliyor olduğu belirlenirken, gençlerin müzik dersi müfredatında öğrencilere sunulan Geleneksel Türk Müziği içeriğini yeterli bulmadıkları tespit edilmiştir.

4.1.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Gençlerin Geleneksel Türk Müziğini en çok toplu taşıma araçlarında duydukları görülürken, gençlerin en çok Geleneksel Türk Halk Müziğini dinlemeyi tercih ettiği belirlenmiştir.

4.2. Öneriler

1. Aileler genç dinleyicilerin Türk müziğine olan ilgilerini arttırmak maksadı ile onları teşvik etmeli ve kendileri de yeterli düzeyde Türk müziği dinleyerek onlara rol model olmalıdır.

2. Geçmişten geleceğe kültür aktarımının yapılabilmesi, toplum içerisindeki yerleşik kültürel değerlerden yeni nesillerin haberdar olabilmesi için özellikle aileler yaşamlarını günlük değil de daha planlı, kültürel değerlere daha uygun olarak şekillendirmelidirler.

3. Türk müziğinin kültür aktarımında ne derece önemli olduğu toplumu meydana getiren bireyler tarafından iyi algılanmalıdır.

4. Müzik sanatının sadece bir eğlence aracı olmadığı ve özellikle kültür aktarımında önemli bir rol oynadığı gençlere benimsetilmelidir.

5. Genç kitlenin Türk müziği hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığından gerçeğinden yola çıkarak, tüm toplumun, özellikle gençlerin, müzik bilgisini arttıracak çalışmalar yapılmalı, genç dinleyiciler de dinledikleri eserlerin sadece popüler olmasına dikkat etmemeli eserin tüm yönleri ile ele alınmasına dikkat etmelidir.

6. Enstrüman kullanmak, hem kullanan hem de çevresindekilerin, müziğe olan ilgisini arttıracaktır. Genç neslin enstrüman kullanımını arttırmak için okullarda ve özel kurslarda, özellikle Geleneksel Türk Müziği çalgılarını da öğrenebilecekleri, kurslar, toplantılar düzenlenmelidir.

7. Her geçen gün yenilenerek daha geniş kitlelere ulaşmayı kolaylaştıran kitle iletişim araçlarından yapılacak yayınların toplumu etkileme gücü bulunmaktadır. Kitle iletişim araçlarından yapılacak olan müzik yayınlarının sadece popüler müzik örnekleri ile sınırlı kalmaması kültürel öğeleri yansıtan eserlerinde yayınlanması gerekmektedir.

8. Müziksel faaliyetlere katılmak, etkinlikleri izlemek hem müzik bilgisi açısından hem de müzik tercihi açısından önemli katkılar sağlamaktadır. Gençlerin müziksel etkinliklere katılmaları, bu bir sosyal görev olarak ele alınıp yerel ve merkezi yönetimler ile sivil toplum kuruluşları tarafından desteklenmelidir.

9. Geleneksel Türk Müziği eserlerinin söz yazarı, besteci ve seslendirenlerin müzikal hikâyeleri, başarıları gibi bilgileri yeni nesle aktaracak kitaplar, makaleler ve

haberlerin yapılması sağlanarak gençlerin geçmişten örnek almalarına imkân verilmelidir.

10. Okullardaki müzik dersi müfredatına Geleneksel Türk Müziğini de katarak daha da zenginleşmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akpınar, M. (2002). Türk Halk Müziğinin Keman İle Seslendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (8), 47-55.
- Albayrak, U. (2015). *Müzik Beğenisinde Kültürel Sermaye ve Kültürel Elitizm: Kıbrıs Örneği*, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.
- Angı, Ç. E. (2012). *Lise Öğrencilerinin Demografik Özellikleri İle Dinledikleri Müzik Türleri Arasındaki İlişki*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Angı, Ç. E. (2013). Müzik Kavramı ve Türkiye’de Dinlenen Bazı Müzik Türleri, *İdil Dergisi*, 2(10), 59-81.
- Arslanoğlu, İ. (2000). Kültür ve Medeniyet Kavramları, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, (15), 1-21.
- Artemiz, B. (2009). Ergenlerin Farklı Müzik Türlerine İlişkin İlgileri İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji, İstanbul.
- Aytaç, Ö. (2002). *Sosyoloji/Bir Giriş Denemesi*, Üniversite Kitapevi, Elazığ.
- Babacan, E. (2014). Ağıl Öğrencilerinin Müzik Kavramına İlişkin Algıları: Metafor Analizi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 124-132.
- Baran, A. G. (2013). Genç ve Gençlik: Sosyolojik Bakış, *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, Y: 1, 1(1), 6-25.
- Başer, F. (2014). Müziğin Okul Öncesi Dönemde Çocuk Gelişimine Katkısı, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (8), 1-10.
- Bayhan, V. (2013). Gençlik ve Postmodern Kimlik Örüntüleri - Üniversite Gençliğinin Sosyolojik Profili (İnönü Üniversitesi Uygulaması), *Gençlik Araştırmaları Dergisi* Y: 1, 1(1), 134-157.
- Biber Öz, N. (2001). İnsanın Kültürel Gelişiminde Müzik Eğitiminin Önemi, *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 14(1), 101-105.

- Bozkurt, S. S. Zahal, O. Uyan, Z. D. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Duygu Durumlarına Göre Dinledikleri Müzik Türlerinin İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 39, 541-567.
- Cengiz, R. (2011). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Müzik (Tokat Örneği). *Journal of International Social Research* 4(18), 363-378.
- Çerezcioglu, A. B. (2014). Popüler Müzik ve Gençlik Kültürü, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 182(182), 11-26.
- Çetinkaya, Ş. (2013). *Lise Öğrencisi Erkek Ergenlerde Problem Çözme Eğitiminin Problem Çözme Becerisi, Kişilerarası İlişki Tarzı ve Öfke Kontrolü Üzerine Etkisi*, Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Aydın.
- Çiftçi, E. (2010). Popüler kültür, popüler müzik ve müzik eğitimi, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 12(2), 149-161.
- Çuhadar, C. H. (2015). Toplumsal Yaşamda Müziğin Yeri ve Önemi, 38. *ICANAS*, 10, 195.
- Dinç, D. (2014). *Türk Sanat Müziği (Klasik Türk Müziği) İle Fizyolojik ve Duygusal Tepkiler Arasındaki İlişki*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı, Mersin.
- Doğan, İ. (2000). *Sosyoloji/Kavramlar ve Sorunlar* (3.Basım), Sistem Yayıncılık İstanbul.
- Doğan, S. (2017). *Okul Yönetimi*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Ercan, H. Barış, D. A. (2016). Klasik batı müziği eğitimi veren devlet konservatuari müzik lisans öğrencilerinin müzikal beğenileri ve müzik dinleme alışkanlıklarının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(İpekyolu Özel Sayısı), 2255-2268
- Erdal, B. (2009). *Müzik Türlerinin Tercih Edilmesinde Kişilik Özellikleri ve Beğeni İlişkisi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.

- Erdem, C. (2011). Ergenin Müzikle İletişimi, *Türk Pediatri Araştırmaları Dergisi*, Özel Sayı, 19-21.
- Erkal, M. E. (1987). Toplumsal bir Sosyal Grup Olarak Gençlik, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 43, 357-365.
- Eroğlu, F. B. (2014). Türk Halk Müziğinde Yöre, Üslûp ve Tavır Kavramları Üzerine, *TÜRÜK Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 231-238.
- Gunindi Ersöz, A. (2002). Popüler Kültür Ürünlerinden Müzik Videolarının Gençler Üzerindeki Olumsuz Etkileri, *Aile ve Toplum*, Yıl: 5, 2(5), 1-89.
- Güven, U. Z. Ergur, A. (2015). Dünyada ve Türkiye’de Müzik Sosyolojisinin Yeri ve Gelişimi, *Sosyoloji Dergisi* 3(29), 1-27.
- Haksan Avcı, Ö. (2015). Müzik ve Kimlik Kazanımı Bağlamında İki Çocuk Romanının Karşılaştırılması: “Hayta” ve “Yol Arkadaşım Banço”, *UHİVE Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* 11, 1-19.
- İmik, Ü. (2012). Türk Kültürünün Yaşatılmasında Müziğin Önemi ve Genç Dinleyiciler Üzerindeki Etkileri, *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2(4), 47-59.
- Kamalı, C. Temiz E. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Tercihlerinin ve Bu Tercihleri Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi, Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Niğde.
- Karkın, A. M. Karaburun, D. (2012). Malatya Yöresi Müziklerinin Kültürel Kimliği, *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi* (29), 101-119.
- Kınık, M. (2011). Bir İletişim Aracı Olarak Türk Halk Müziği ve Türküler, *Erciyes İletişim Dergisi akademi*, 2(1), 136-150.
- Koç, E. M. Başer, D. A. Kahveci, R. Özkara, A. (2016). Ruhun ve Bedenin Gıdası: Geçmişten Günümüze Müzik ve Tıp *Konuralp Tıp Dergisi*, 8(1):51-55.
- Konyar, H. (2008). Popüler Kültürde Hegemonik Anlamaların Üretilmesinde Gençlik Alt kültürlerinin Önemi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 55-75.
- Kuloğlu, Ü. Gülmeded, S. (2009). Müzik Osmanlı Müzik Kültürü, Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Kültür Portalı Projesi, Ankara.

- Kurtuldu, M. K. (2009). Türk Toplum Yapısı ve Geleneksel Müzik Türleri Etkileşimi, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi Ankara.
- Oğuz, E. S. (2011). Toplum Bilimlerinde Kültür Kavramı, *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28(2), 123-139
- Oyan, S. Sağlantı, B. (2016), Müziğin İnsanlar ve Çeşitli Canlılar Üzerine Etkilerinin Değerlendirilmesi, *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi* 2(1), 77-82.
- Öcal, M. (2013). Türk Halk Müziğimizde Toplu Çalma Söyleme Geleneği, *Folklor ve Edebiyat Dergisi*, 19(75), 129-158.
- Özden, Ö. (2010). *Üniversite Öğrencilerinin Popüler Kültür ve Popüler Müzikle İlgili Görüşleri*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, İzmir.
- Özkan, H. H. (2006). Popüler Kültür ve Eğitim, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 29-38.
- Öztüfekçi, M. Y. (2006). *Geleneksel Türk Sanat Müziği'nin Eğlence Atmosferindeki Dönüşümü İzmir "Fasıl" Mekanları Örnek Olayı*, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.
- Pelikoğlu, M. C. Özşen, B. (2015). Türk Müziği ve Batı Müziğinde Kullanılan Bazı Tür ve Biçimlerin Birbirlerine Benzerlikleri Üzerine Bir Değerlendirme, *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 1(2), 51-60.
- Sağır, T. İmik, Ü. (2008). Müziksel Beğenide Sosyal Statünün Rolü, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(24), 273-291.
- Sağır, A. Öztürk, B. (2015), Sosyolojik Bağlamda Müzik ve Kimlik: Karabük Üniversitesi Örneği, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 8(2), 121-154.
- Say, A. (2006). Müziğin Kitabı. (3. Basım). Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- Sengir, S. (2014). *Kültürel Dönüşümler ve Postmodern Pedagoji Ekseninde Görsel Kültür Eğitimi*, Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Samsun.

- Solmaz, P., Meabd, O. (2009). Popüler kültürün müzik eğitime etkisi üzerine bir değerlendirme, 8. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, 23-25.
- Şanlıer, A. C. (2011). *Müzik Politikaları ve Modernleşme Bağlamında Cumhuriyet Döneminde Türk Sanat Müziği Alanındaki Başlıca Gelişmeler*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı, Afyonkarahisar.
- Şenel, O. (2014). Müzik Tercihinin Karmaşık Arka Planı, *Journal of International Social Research*, 7(30), 213-227.
- Taylan, H. H., Arklan, Ü. (2008). Medya ve Kültür: Kültürün Medya Aracılığıyla Küreselleşmesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 85-97.
- Türkmen, U. (2010). Çocuğun Bireysel Toplumsal ve Kültürel Gelişiminde Amatör Müzik Eğitiminin Yeri Problemleri ve Çözüm Önerileri. *İlköğretim online* 9(3), 960-970.
- Vural, K. (2017). Dârülelhan Mecmuası Anadolu Halk Şarkıları 3 ve 4 Nolu Defterlerin İncelenmesi, *Online Journal Of Music Sciences*, 2(1), 87-116.
- Yağışan, N. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Müzik Tercihleri ve Saldırganlıkla İlişkisi, *Sanat Eğitim Dergisi*, 1(2), 96-113.
- Yarman, O. (2002). Türk Musikisinin Bir Tarihçesi, https://www.researchgate.net/publication/308903103_Turk_Musikisinin_Bir_Tarihcesi (09.04.2018)
- Yazıcı, D. (2017). Müziğin İnsan Beyni Üzerindeki Etkisi, *International Journal of Culturaland SocialStudies (IntJCSS)*, 3(1), 88-103.
- Yıldız T. T. Atasoy, A. R. Bayraktar, P. Ünlüleblebici, B. (2013). Gençlik Araştırmaları Üzerine Bir Karar Destek Sistemi Önerisi: Gençlik Veri Tabanı, *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, Y: 1, 1(1), 210-223.
- Yılmaz, N. (2013). Sosyalleşme Sürecinin Siyasallaşma Boyutu, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(19), 319-331.
- Yöndem, S. (2013). Müzikte Yozlaşmaya Küreselleşmenin Etkisi, *International Journal of SocialScience*, 6(2), 1043-1051.

Yurga, C. (2010). *20. Yüzyılda Türkiye' de Popüler Müzikler*. (2. Baskı) Ankara: Pegem Akademi

Yücel, H. (2011). Türk Halk Müziği Üzerine Bir İnceleme, *Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı, Akademik Bakış Dergisi Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 26, 1-13.

EKLER

EK 1. Anket Formu

GENÇ DİNLEYİCİLERİN GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİNE YÖNELİK DÜŞÜNCELERİ

1. Yaşınız? 14 yaş ve altı 15- 19 Yaş arası 20 yaş ve üzeri
2. Cinsiyetiniz? Kadın Erkek
3. Eğitim durumunuz?
 Okuryazar değil İlköğretim Lise Üniversite Yüksek Lisans / Doktora
4. Ailenizin ortalama aylık gelir aralığı nedir (TL)?
 500 ve altı 500-1500 1500 – 3000 3000 – 6000
 6000 – 10.000 10.000 ve üzeri
5. Eğitim aldığımız ilk ve orta dereceli okullar için genel olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?
 Köy ya da kasaba okulları Şehir merkezindeki standart okullar
 Kolej Diğer
6. Aile bireylerinizin “Türk müziği dinleme tercihi” hangi orandadır?
 Hiç Çok az Az Çok Pek çok
7. Türk müziği dinlemeniz konusunda ailenizin yönlendirmesi var mı?
 Hiç Çok az Az Çok Pek çok
8. Dinlediğiniz müzik çeşitlerini seçerken en çok neye dikkat edersiniz?
 Melodisine Popüler olmasına
 Sanatsal değerine Sözlerine Yorumcuya/ söyleyene
9. Ailenizde gün içerisinde müzik dinleme alışkanlığı hangi orandadır?
 Hiç Çok az Az Çok Pek çok
10. Aile bireyleriniz müzik sanatı (çalma-söyleme-dinleme) ile ne derece ilgilenmektedir?
 Hiç Çok az Az Çok Pek çok
11. Müzik dinleme aracı olarak hangisini daha çok tercih edersiniz?
 Radyo Televizyon Mp3çalar
 Cep telefonu Tablet Diğer.....

12. Müziksel beğeninizin oluşmasında sizi en çok kimin etkilediğine inanıyorsunuz?
O) Hiç kimse O) Ailem O) Arkadaşlarım O) Akrabalar
O) Diğer.....
13. Müzik dinleme amacınız nedir?
O) Boş zamanlarımı değerlendirmek O) Dinlenme O) Eğlen
O) Kültür kazanmak O) Diğer.....
14. Televizyon ve radyo gibi kitle iletişim araçları müziksel beğeninize ne oranda etki ediyor?
O) Hiç O) Çok az O) Az O) Çok O) Pek çok
15. Günlük hayatınızda konser ya da benzeri müziksel faaliyetlere katılmak için zaman ayırıyor musunuz?
O) Hayır, gerek duymuyorum O) Gitmek istiyorum fakat zamanım olmuyor
O) Arada sırada giderim O) İlgi alanımdaki bütün konserlere giderim
16. Türk müziği hakkında ne derece bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyorsunuz?
O) Hiç O) Çok az O) Az O) Çok O) Pek çok
17. Geleneksel Türk Müziği seslendiren ve ismini hatırladığınız kaç yorumcu var?
O) yok O) 1-3 O) 3-5 O) 5 ve üzeri
18. Günlük müzik dinleme sürenizde Geleneksel Türk Müziğine ne oranda yer verirsiniz?
O) Hiç O) Çok az O) Az O) Çok O) Pek çok
19. Geleneksel Türk Müziği hakkında aşağıdaki şıklardan hangileri size uyuyor?
O) Keyifli O) Sıkıcı
O) Diğer (yazınız).....
20. Türk müziği çalgılarını ne derece tanıyor musunuz?
O) Hiç O) Çok az O) Az O) Çok O) Pek çok
21. Teoman'ın seslendirdiği “yıldızların altında” örneğindeki gibi, Geleneksel Türk Müziği eserlerinin popüler sarkıcılar tarafından yorumlanmasını ne derece olumlu buluyorsunuz?
O) Hiç O) Çok az O) Az O) Çok O) Pek çok
22. Aşağıdaki Geleneksel Türk Müziği Türlerinden daha çok hangisini tercih edersiniz?
O) GTHM (Geleneksel Türk Halk Müziği)
O) GTSM (Geleneksel Türk Sanat Müziği)
O) Her iki türü de severek dinliyorum.
O) Diğer (yazınız).....
23. Müzik derslerinde ne oranda Türk müziği bilgisi aldığınızı düşünüyor musunuz?
O) Hiç O) Çok az O) Az O) Çok O) Pek çok

24. Müzik dersi müfredatında öğrencilere sunulan Geleneksel Türk Müziği içeriğini ne derece yeterli buluyorsunuz?

O) Hiç O) Çok az O)Az O) Çok O) Pek çok

25. Türk müziğini en çok nerede duyuyorsunuz?

O) Evde O) Okulda/işte O)Medya Araçlarında
O)Otobüs/Minibüs vb. O) Diğer.....

26. Aşağıdaki müzik türlerinden en beğendiğiniz türü ilgili alana (X) işareti koyarak belirtiniz.

	()
Türk Halk Müziği	()
Geleneksel Türk Sanat Müziği	()
Türkçe Pop Müzik	()
Türkçe Rock Müzik	()
Arabesk Müzik	()
Yabancı Pop Müzik	()
Yabancı Rock Müzik	()
Caz Müzik	()
Klasik Batı Müziği	()
Dini İçerikli Müzik	()
Diğer.....	()

27. Geleneksel Türk Müziğini neden dinliyor ya da dinlemiyorsunuz? Lütfen birkaç kısa cümle ile açıklayınız

DinliyorumÇünkü:.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

DinlemiyorumÇünkü:.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....